

Drivkrafter bakom IASB och FASB harmoniseringsprojekt gällande regelverket för leasing

Av: Nicolina Ytre-Eide

Handledare: Bengt Lindström & Jurek Millak
Södertörns högskola | Institutionen för samhällsvetenskaper
Kandidatuppsats 15 hp
Fek C- Redovisning | HT18

SÖDERTÖRNS HÖGSKOLA | STOCKHOLM
sh.se

Förord

Jag vill rikta ett stort tack till alla som har hjälpt till och stöttat under denna lärorika process. Jag vill också tacka mina handledare Bengt Lindström och Jurek Millak som har gett vägledning och värdefulla synpunkter under arbetets gång.

Stockholm, 190424.

Nicolina Ytre-Eide

Title: Driving forces behind the IASB and FASB harmonization project on leasing accounting standards

Author: Nicolina Ytre-Eide

Supervisors: Bengt Lindström och Jurek Millak

Abstract

Two of the world's largest accounting standards, IASB and FASB, have collaborated to create a common international regulatory framework. This common international regulatory framework would harmonize international accounting praxis, and increase transparency. One of the more extensive and complex collaborations of the norms concerns the harmonization project for leasing, that was initiated in 2006 and ended in 2013. The organisations did not harmonize their leasing standards. The purpose of this study was to analyze some of the forces that shaped the harmonizationprocess of leasing standards and gain understanding in why the project never was finalized. In order to realize this purpose, qualitative data of organizational documents (n=31) in conjunction with the harmonization project was collected. The organizational papers were analyzed by using a thematic content analysis. Themes on the accounting standards' *transparency*, *complexity*, and *insurmountable differences* were applied to DiMaggio and Powell's (1983) theories of isomorphism (conversion) and Foucault's (1982) theory on governmentality (power relations). The analysis showed that six agents decided on the outcome of the harmonization project, namely EU Parliament and US Congress, the IASB and FASB, as well as executers versus users of financial reports. These six agents constituted the forces behind the harmonization project. The result showed that both the IASB and FASB prioritized the users' need for improved transparency in the accounting and they took less consideration of those who execute financial reports. The executers of financial reports could not on their own influence the IASB and FASB to terminate the harmonization project. However, through lobbying, executers of financial reports influenced the US Congress, which in turn urged the FASB to terminate the harmonization project. Furthermore, the analysis showed that the US Congress also terminated the project because it was in an inferior power position to the EU Parliament, whereby American companies had to adapt their accounting standard to new and costly regulations.

Keywords: FASB, harmonization, IASB, IFRS, international accounting, leasing, US GAAP

Titel: Drivkrafter bakom IASB och FASB harmoniseringsprojekt gällande regelverket för leasing

Författare: Nicolina Ytre-Eide

Handledare: Bengt Lindström och Jurek Millak

Sammanfattning

Två av världens största normsättare för redovisningsstandarder, IASB och FASB, har samarbetat för att justera sina inbördes regelverk och skapa ett gemensamt internationellt regelverk. Detta gemensamma internationella regelverk skulle harmonisera internationell redovisning och bidra till öka transparens. Ett av normsättarnas mer omfattande och komplexa samarbeten berör harmoniseringsprojektet för leasing som initierades 2006 och avbröts 2013. Syftet med denna studie var att analysera några av de krafter som formade detta harmoniseringsprojekt och öka förståelsen för varför det avbröts. För att tillmötesgå detta syfte genomfördes en kvalitativ datainsamling av organisationsdokument (n=31) som ansluter till harmoniseringsprojektet. Organisationsdokumenten analyserades genom tematisk innehållsanalys. Teman som berörde regelverkens *transparens*, *komplexitet* och *oöverstigligen regelskillnader* analyserades utifrån DiMaggio och Powells (1983) teorier om isomorfi (likriktning) och Foucaults (1982) teorier om regerandekomplexet (maktrelationer). Genom analysen tydliggjordes att sex aktörer avgjorde utgången i harmoniseringsprojektet, nämligen EU-parlament och amerikansk kongress, normsättarna IASB och FASB samt de aktörer som utför respektive använder sig av finansiella rapporter. Dessa aktörer befann sig i inbördes maktrelationer med varandra och utgjorde krafter som formade harmoniseringsprojektet. Resultatet visade att normsättarna IASB och FASB tog mer hänsyn till användarnas behov av förbättrad transparens i redovisningen och mindre hänsyn till utförarnas behov av en enkel redovisning. Utförarna kunde inte på egen hand påverka IASB och FASB att avbryta harmoniseringsprojektet. När utförarna via lobbying påverkade amerikansk kongress att uppmana FASB till avslut kom harmoniseringen däremot att avslutas. Vidare framkom det att amerikansk kongress motiverats att avsluta projektet eftersom det var i maktunderläge gentemot EU-parlamentet i detta harmoniseringsprojekt, vilket medförde att amerikanska bolag var på väg att tvingas anpassa sin finansiella rapportering till kostsamma regeländringar.

Nyckelord: FASB, harmonisering, IASB, IFRS, internationell redovisningsstandard, leasing, US GAAP

Innehållsförteckning

1. INLEDNING	1
1.1 BAKGRUND	1
1.2 PROBLEMDISKUSSION	6
1.3 SYFTE	7
1.4 FRÅGESTÄLLNING	8
1.5 AVGRÄNSNING	8
2. METOD	9
2.1 METODVAL	9
2.2 FORSKNINGSANSATS	9
2.3 DATAINSAMLING	10
2.4 DATAANALYS	14
2.5 KVALITETSKRITERIER	16
2.6 METODREFLEKTION	18
3. TEORETISK REFERENS RAM	20
3.1 ARGUMENT FÖR HARMONISERING	20
3.2 ARGUMENT MOT HARMONISERING	21
3.3 ISOMORFISM	22
3.4 MAKT OCH POLITIK	23
4. EMPIRI	30
4.1 OLIKHETER MELLAN REGELVERKEN	30
4.2 HARMONISERINGSFÖRSLAG (EXPOSURE DRAFTS)	32
4.3 FEEDBACK PÅ HARMONISERINGSFÖRSLAGEN (COMMENT LETTERS)	34
5. ANALYS	44
5.1 INLEDNING	44
5.2 ANVÄNDARNAS BEHOV AV TRANSPARENS	44
5.3 UTFÖRARNAS MOTSTÅND MOT KOMPLEXITET	46
5.4 OÖVERSTIGLIGA REGELSKILLNADER	50
5.5 SAMMANFATTNING AV ANALYS	52
6. SLUTSATSER OCH AVSLUTANDE DISKUSSION	53
6.1 HARMONISERINGSPROJEKTETS DRIVKRAFTER	53
6.2 AVSLUTANDE DISKUSSION	55
6.3 FÖRSLAG TILL FRAMTIDA FORSKNING	56
REFERENS LISTA	

Förkortningar

ASC	Accounting Standards Codification
FASB	Financial Accounting Standards Board
IAS	International Accounting Standards
IASB	International Accounting Standards Board
IASC	International Accounting Standards Committee
IFRS	International Financial Reporting Standards
SEC	Securities and Exchange Commission
US GAAP	United States Generally Accepted Accounting Principle

1. Inledning

Inledningsvis ges en beskrivande bakgrund och problemdiskussion som mynnar ut i uppsatsens syfte och forskningsfråga.

1.1 Bakgrund

Världen möter ökad globalisering där varor, tjänster och finansiella investeringar allt mer frekvent korsar landsgränser. Numera upprättas och används redovisning därför inte enbart inom företagets hemland. Den allt mer frekventa internationella handeln mellan företag, såsom aktiebolag, investmentbolag och multinationella koncerner nödvändiggör även finansiell rapportering som upprättats utifrån nya internationella regelverk som tar större hänsyn till globaliseringen. Denna globalisering väcker behovet av att minska de landspecifika skillnaderna i företagens finansiella rapportering (Deegan & Unerman, 2011, s.42). De landspecifika skillnaderna ligger bland annat i ländernas skilda kulturer, sociala strukturer, politik samt finansierings-, rätts- och skattesystem. För att göra den finansiella rapporteringen mer jämförbar mellan länder behövs därför en ökad harmonisering av internationella redovisningsstandarder (Deegan & Unerman, 2011, s.129; Nobes & Parker, 2006, s.38).

Med harmonisering menas att regelverken närmar sig varandra vad gäller hur finansiella transaktioner redovisas. Det ökar jämförbarheten i finansiell rapportering, oavsett i vilket land den formulerats. En sådan harmonisering bidrar till effektiva finansiella marknader med minskade transaktionskostnader för varor och kapital att förflytta sig över landsgränserna (Deegan & Unerman, 2011, s.108). Att globaliseringen ökat behovet av internationell harmonisering som överbryggar olikheter mellan länders redovisning står alltså klart. Däremot tycks det vara oklart om exakt vilka faktorer som gör att en viss harmonisering sker. Det är visserligen klart att kulturella, sociala, institutionella, politiska och finansiella faktorer påverkar dessa harmoniseringar (Deegan & Unerman, 2011, s.108). Exakt hur dessa faktorer påverkar harmoniseringsprocesserna och bidrar till att vissa harmoniseringsprojekt genomförs tycks emellertid vara ett frågetecken. Att belysa hur samtliga av ovan nämnda faktorer inverkar på en harmonisering skulle kräva mer resurser än vad som finns tillgängligt för en

uppsats. Däremot pekar Foucault (1982, 1991) på att det finns en övergripande faktor som genomsyrar samtliga nämnda faktorer som berör kultur, politik, institutioner och finansiella system, nämligen *makt*. Foucault beskriver att makt växer fram i relationerna mellan aktörer som samhällsindivid, organisation och stat. Denna makt formar samhällsindividuers, organisationers och staters sätt att betrakta verkligheten och relatera till varandra. I relationerna mellan individer, organisationer och stater växer maktförhållanden fram dem emellan. Aktörer med mest makt har störst resurser att sätta spelreglerna för vad som anses vara rätt och normalt i sociala, kulturella, politiska och finansiella sfärer. De som följer spelreglerna anses normala och inkluderas medan övriga exkluderas från samhällets sociala, kulturella och ekonomiska privilegier (Foucault, 1995). Vad gäller harmonisering av redovisningsstandarder kan paralleller dras till DiMaggio och Powells (1983) resonemang kring isomorfi. Isomorfi är en process som driver organisationer att likna varandra (konvergera) för att uppnå ökad gemensam stabilitet. Det för resonemangen till institutionell teori samt Rodrigues och Craigs (2007) resonemang om att institutioner konvergerar. Genom att institutioner anammar regler som anses legitima och socialt accepterade ges de ökade förutsättningar för fortsatt överlevnad på marknaden.

Sammantaget pekar isomorfi och institutionell teori på att institutioner överlever genom att konvergera och anses som legitima av omgivningen. Foucaults maktperspektiv visar dessutom att aktörer mer mest inflytande sätter spelreglerna för vad som anses legitimt. Översatt till harmonisering mellan redovisningsstandarder tycks det alltså finnas maktförhållanden som gör att institutioner med tiden konvergerar. Dessa maktförhållanden vilar på relationer mellan individer, organisationer och stater som behöver konvergera. Paralleller kan här dras till två av världens mest inflytelserika normsättare av redovisningsstandard IASB (International Accounting Standards Board) och FASB (Financial Accounting Standards Board) som försökt konvergera sina separata regelverk till ett gemensamt internationellt regelverk.

1.1.1 Politiska aktörer och normsättare

Normsättarna IASB och FASB utvecklar samt publicerar regelverken IFRS (International Financial Reporting Standards) och US GAAP (US Generally Accepted Accounting Principles). IASB ansvarar för regelverket IFRS och utvecklas genom politiska processer inom framförallt EU medan FASB ansvarar för regelverket US GAAP som formas genom

politiska processer i USA. Förenklat kan hävdas att IASB agerar under inflytande av EU-parlament och FASB under inflytande av amerikansk kongress (Marton, Lundqvist & Pettersson, 2016, s.16-17). Mer specifikt formades IASB ur London-baserade IASC, vilken hade i uppdrag att upprätthålla och utveckla internationell redovisningsstandard. År 2001 övertog IASB denna roll genom att ur IASC bilda en internationell organisation bestående av 14 roterande medlemmar som representerar länder i flertalet världsdelar. Officiellt är IASB därför en oberoende organisation som utvecklar och godkänner internationell redovisningsstandard. I praktiken utvecklar dock IASB ny redovisningsstandard för IFRS som ofta kräver godkännande från politiska aktörer inom EU. Proceduren är nämligen att IASB utarbetar regelförslag som måste remitteras till European Financial Advisory Group (EFRAG), vilken för regelförslagen till EU-kommissionen som presenterar ett utkast för godkännande. Om utkastet genom omröstning godkänns av Accounting Regulatory Committee (ARC), EU-parlament och EU-råd så kan förslaget etableras i IFRS (Eisenschmidt & Schmidt, 2016, s.15). År 2005 fastställde EU-parlamentet att alla EU-medlemsländer skulle tillämpa IFRS. I samband med det kom flertalet länder utanför EU också att tillämpa regelverket. Därigenom kom regelverket att bli världsledande i omfattning och inflytande genom att fungera som norm bland börsnoterade bolag i över 120 länder (IFRS, 2015, s.7; Deegan & Unerman, 2011, s.100, 112). I USA utvecklar FASB sitt nationella regelverk US GAAP. Det sker efter godkännande från Securities and Exchange Commission (SEC) som lyder under amerikansk kongress (FASB 2016). FASB:s verksamhet är den mest omfattande och inflytelserika nationella standardsättaren i världen (Nobes & Parker, 2006, s.149; FASB-a, u.å.). För enkelhets skull uttrycker denna uppsats att IASB söker godkännande från EU-parlament medan FASB söker godkännande från amerikansk kongress för att upprätthålla sina verksamheter. I och med att IASB och FASB officiellt presenterar normen för regelverken IFRS och US GAAP benämns de som ”normsättare” i denna uppsats.

På grund av brister i överensstämmelse mellan IFRS och US GAAP uppfattade EU-parlament och amerikansk politik inklusive amerikansk kongress att IASB och FASB behövde harmoniseras. Genom att underteckna ett samförståndsavtal kom IASB och FASB överens om att de ska samarbeta för att konvergera regelverken i konvergensprojektet “The Norwalk Agreement” som initierades 2002 (Marton, Lundqvist & Pettersson, 2016, s.16). Med andra ord sätts likhetstecken mellan harmonisering och konvergens, där båda termerna går ut på att regelverken harmoniseras genom att efterlikna varandra (jfr Erchinger & Melcher, 2007).

Som svar på finanskrisen 2008 uppmanade EU-parlamentet till fördjupade samarbeten mellan IASB och FASB. Motivet var att forma ett mer transparent globalt gemensamt regelverk som minskar risken för upprepade finanskriser genom att finansiella rapporter tydligare visar företagens finansiella ställning (Bengtsson, 2008, s.571). I samband med det bidrog politiska processer som involverade amerikansk kongress till att omarbete FASB:s regelverk till ökad harmonisering med IASB:s enklare regelverk. Samtidigt kom politiska processer som involverade EU-parlamentet att uppmana IASB till att harmonisera sitt regelverk i samarbete med FASB (Jamal & Tan, 2010, s.1344). Delar av det regelverk som skulle harmoniseras berörde redovisning av intäkter (Marton, Lundqvist & Pettersson, 2016, s.280), värdering till verkligt värde (Rezaee, Smith & Szendi, 2010) och redovisning av leasing. I synnerhet IASB:s och FASB:s harmoniseringsprojekt för leasing möttes av omfattande kritik. Anledningen var att detta harmoniseringsprojekt väckte skarpa skilda åsikter bland de som skulle beröras av de nya reglerna.

Det huvudsakliga problemet med leasing var regelverkens skilda klassificeringar av leasingavtal. Det medförde att leasingavtal redovisades som hyreskostnad i resultaträkningen utan att påverka balansräkningen, vilket gav en missvisande bild av företagens balansomslutning (Marton, Lundqvist & Pettersson, 2016, s.250-251). Genom samarbetet skulle klassificeringarna och regelverkens andra olikheter minimeras för att öka jämförbarheten mellan länder och företag (FASB-b, u.å; Hail, Leuz & Wysocki, 2010). Med andra ord var ambitionen att finansiella rapporter skulle bli transparenta och enkla att förstå för de som använde rapporterna, oavsett i vilket land som rapporterna upprättats (Rezaee, Smith & Szendi, 2010).

Harmoniseringsprojektet skulle realiserars genom korttidsprojekt och långtidsprojekt (Deloitte, 2017). Korttidsprojektens syfte var att eliminera mindre regelskillnader mellan IFRS och US GAAP (Marton, Lundqvist & Pettersson, 2016, s.16-17). Långtidsprojektens syfte var att eliminera grundläggande regelskillnader. Samarbetets fokus låg på de grundläggande regelskillnaderna eftersom de ansågs vara av störst betydelse och svårast att harmonisera. Svårigheterna låg i att regelskillnaderna var många och komplexa (Hail, Leuz & Wysocki, 2010).

1.1.2 Användare och utförare av finansiella rapporter

Leasingprojektets regelskillnader berörde ett stort antal användare och utförare av finansiella rapporter. Utförarna är de större bolag, organisationer och andra redovisningsskyldiga som utför, eller upprättar, de finansiella rapporterna för att redovisa sin finansiella ställning (Rezaee, Smith & Szendi, 2010). Utförarna, framförallt börsnoterade företag, är de som måste presentera finansiell information efter riktlinjer som ställts upp av FASB eller IASB, beroende på vilket land de är registrerade i. Utförarna måste även följa lagarna i landet de är verksamma i och dessa kan skilja sig från land till land (Hoarau, 1995, s.223). Eftersom dessa aktörer utför redovisningen benämns de som ”utförare” i denna uppsats. Användare av finansiella rapporter i form av investerare, långgivare, leverantörer, kunder och anställda behöver finansiell information från utförarna för att kunna bedöma företags finansiella ställning. FASB och IASB arbetar därför för att harmonisera regelverken så att informationen uppfattas som transparent och tydlig för användare i alla länder (Wyatt, 1992, s.66). Eftersom dessa aktörer använder sig av finansiella rapporter för att fatta investeringsbeslut benämns de som ”användare” i uppsatsen.

1.1.3 Lobbying

Normsättarna FASB och IASB förväntas tjäna inte bara användarnas intressen av transparens men även utförarnas intressen av en enkel och kostnadseffektiv redovisning. För att tillmötesgå dessa intressen är normsättarna därför noggranna med att få feedback från utförarna. Eftersom utförarna till stor del består av börsnoterade bolag så har de inflytande på den politiska arenan och kan bedriva lobbying. Med andra ord kan utförarna av finansiella rapporter påverka de politiska processer som styr över normsättarna FASB och IASB (Mellado & Parte, 2017, s.132-133).

För att utveckla ett gemensamt regelverk för leasing publicerade FASB och IASB regelförslag i dokument som kallas *Exposure Draft*. Förslagen kommenterades av utförarna i så kallade *Comment Letters*. Dessa Comment Letters är skriftliga kommentarer från de utförare som läst Exposure Drafts och berörs av regelförändringarna. Comment Letters publiceras i sin ursprungliga form på IASB:s och FASB:s webbportaler. Nya Exposure Drafts kan formuleras utifrån de förslag som utförarna ger i Comment Letters (IFRS, u.å.; FASB-a, u.å.). Både IASB och FASB utgår alltså från öppna processer där utförarna och användare är delaktiga.

Denna öppna process anses viktig eftersom organisationerna vill ha en så omfattande acceptans av reglerna som möjligt (Marton, Lundqvist & Pettersson, 2016, s.8-10).

1.2 Problemdiskussion

Genom ovanstående inledning framträder bilden av sex ”aktörer” som inverkar på framväxten av en gemensam global redovisningsstandard. En aktör är EU-parlamentet som via politiska processer stimulerat framväxten av IASB som ett svar på behovet av transparent och rättvisande redovisning. En annan aktör är amerikansk kongress som i samband med politiska processer i USA uppmanat FASB att harmonisera amerikansk redovisningsstandard till en gemensam global redovisningsstandard. Ytterligare två aktörer är normsättarna FASB och IASB som lämnat konkreta harmoniseringsförslag. De resterande två aktörerna är utförare och användare av finansiella rapporter. Utförare gav återkoppling på FASB:s och IASB:s harmoniseringsförslag. Problemet med det är att användarna och utförarna kan tänkas ha olika behov. Exempelvis kanske utförarna vill ha ett regelverk som är enkelt och kostnadseffektivt, medan användarna snarare kanske vill ha lättförståeliga finansiella rapporter som snabbt avslöjar företags finansiella ställning. Regelskillnaderna mellan normsättarnas regelverk är dessutom komplexa. Vidare behöver normsättarna ges klartecken från sina respektive politiska aktörer (som innefattar EU-parlament och amerikansk kongress) och dessa politiska aktörer måste försvara inhemska intressen. Med andra ord tycks de sex aktörerna ha skilda behov som drar åt olika håll. Det kan tänkas ge upphov till problem i ett harmoniseringsprojekt.

Trots eventuella skilda behov visade uppsatsens inledning att EU-parlament och amerikansk kongress samt IASB och FASB har ambitionen att konvergera med varandra på en internationell arena. Å andra sidan visade uppsatsens inledning att vissa utförare föredrar separata regelverk med nationella regler. Även sådana skilda behov mellan utförare och normsättare kan tänkas sätta käppar i hjulet för ett harmoniseringsprojekt. Om exempelvis USA:s politiska aktörer och normsättare måste anpassa sina regler till icke-amerikanska förhållanden måste de antagligen ta mindre hänsyn till amerikanska utförares intressen. I detta sammanhang anser Rodrigues & Craig (2007) att en harmonisering kanske inte är möjlig. Det finns alltså konvergerande och divergerande krafter i detta harmoniseringsprojekt.

Konvergerande krafter skulle enligt uppsatsens inledning kunna handla om ett gemensamt intresse av ökad jämförbarhet och transparens (FASB-b, u.å). Divergerande krafter skulle kunna vara att aktörerna i harmoniseringsprocessen har skilda individuella behov som drar åt olika håll. I friktionen mellan dessa skilda intressen kan det utifrån Foucaults (1982, 1991) maktperspektiv tänkas att maktrelationerna mellan politiska aktörer, normsättare, användare och utförare avgör utgången för harmoniseringen. Vissa politiska aktörer (EU-parlament / amerikansk kongress) eller normsättare (IASB / FASB) eller användare och utförare kanske har olika inflytande över hur det nya regelverket ska se ut. Det gäller inte minst harmoniseringen av regelverk för redovisning av leasing, där åsikterna mellan aktörerna varit skarpa (Morgan, Pointer & Berg, 2015). Det kan alltså ligga ett problem i att de sex aktörerna haft skilda behov och inflytanden över utformandet av det nya gemensamma regelverket. Det är därför möjligt att aktörerna dragit åt olika håll och äventyrat harmoniseringsprojektet.

I och med att IASB och FASB är världens mest inflytelserika normsättare antas att harmoniseringsarbetet förändrar de globala redovisningsnormerna. Eftersom redovisningsnormer är nödvändigt för korrekta investeringsbeslut och en väl fungerande världsekonomi motiverar det en ökad förståelse för krafterna bakom harmoniseringsprocesser (jfr Marton, Lundqvist & Pettersson, 2016, s.17). Det gäller i synnerhet förhållandena mellan politiska processer och normsättare samt användare och utförare av finansiell leasingredovisning. Foucaults maktperspektiv, isomorfism och institutionell teori kan här bidra till att belysa dessa krafter.

1.3 Syfte

Studiens syfte var att analysera några av de krafter som formar harmoniseringsprojektet för en gemensam internationell redovisningsstandard för leasing, för att bättre förstå varför vissa harmoniseringsprojekt avbryts.

1.4 Frågeställning

- Hur har politiska aktörer, normsättarna IASB och FASB, samt utförare och användare av finansiella rapporter påverkat utgången av harmoniseringsprojektet för regelverk om leasing?

1.5 Avgränsning

Som framgått av uppsatsens bakgrundsbeskrivning kan krafterna bakom harmoniseringsprocesser vara komplexa och beröra så skilda faktorer som politiska processer, relationer mellan stater, nationella sociopolitiska förhållanden, relationer mellan företag och normsättares inbördes förhållanden, för att bara nämna några. I denna uppsats granskas främst relationerna mellan EU-parlament och amerikansk kongress, normsättarna IASB och FASB, samt användare och utförare finansiell redovisning.

2. Metod

I metodkapitlet beskrivs vald metod, datainsamling, dataanalys och uppsatsens vetenskapliga trovärdighet.

2.1 Metodval

Denna studie baseras på kvalitativ metod. Anledningen var att kvalitativ metod ger djupare och mer nyanserade svar på forskningsfrågor i jämförelse med kvantitativ metod. En annan anledning var att kvalitativ metod med fördel kan användas då nyanserade egenskaper och kvaliteter i ett begränsat datamaterial ska undersökas (Reinecker & Jørgensen, 2014, s.193). Eftersom denna uppsats undersökte harmoniseringsprocessen utifrån Foucault, isomorfism och institutionell teori med utgångspunkt från ett begränsat antal organisationsdokument föll det sig därför naturligt att genomföra uppsatsen med kvalitativ metod.

2.2 Forskningsansats

Samhällsvetenskapliga studier angriper vanligtvis forskningsfrågor genom deduktiv, induktiv eller abduktiv ansats (Bryman & Bell 2013, s.31-34; Alvesson & Sköldberg 2017, s.12-13). I deduktiv ansats dras slutsatser genom att testa hypoteser utifrån en etablerad teori (Bryman & Bell 2013, s.31-33). Genom induktiv ansats tillför forskaren ny kunskap som ibland kan sammanfattas i en ny teori (Bryman & Bell 2013, s.34-35). I en abduktiv ansats kan forskaren utgå från en etablerad teori för att tillföra ny kunskap, snarare än att testa teorin. Abduktiv ansats kan därför betraktas som en kombination av deduktion och induktion (Järvensivu & Törnroos 2010, s.102).

I denna studie tillämpades en abduktiv ansats. Skälet var att studien baserade sin analys på etablerade och erkända teorier som ibland ter sig svåra att testa på specifika fall, eftersom de är applicerbara över så vida forskningsfält. Teorierna tycktes därför inte innehålla någon etablerad kunskap om harmoniseringsprocessen mellan IASB och FASB. Det fanns således inte så mycket färdigställd teori att testa i relation till uppsatsens forskningsfrågor. Däremot är dessa teorier utmärkta generella analytiska verktyg att utgå ifrån för att undersöka samhällsvetenskapliga forskningsproblem (Foucault, 1991; DiMaggio & Powell, 1983). Det bedömdes därför vara motiverat att tillföra ny kunskap med utgångspunkt från dessa teorier,

det vill säga tillämpa en induktiv ansats. Den induktiva ansatsen blev dock svår att tillämpa i just denna uppsats. Anledningen var att denna studie på grund av begränsade resursramar enbart kunde utgå från ett fall för att ge ett fullkomligt svar på frågeställningen. En så begränsad fallstudie lär därför ha varit otillräcklig för en helt induktiv ansats, eftersom induktiv ansats förväntas etablera och rentav konsolidera ny kunskap, gärna i form av en ny teori (Bryman & Bell 2013, s.35).

Genom att utifrån ett antal teorier som analytiskt verktyg och utifrån en fallstudie som analytiskt underlag tillföra ny kunskap om harmoniseringsprocessen mellan IASB och FASB för leasingstandard så kom uppsatsen att vila på en abduktiv ansats. Det vill säga uppsatsen gav en fördjupad och nyanserad bild av krafterna bakom harmoniseringsprocessen utan att försöka fastställa en ny teori. Studieresultatet reflekterades även mot existerande forskning för att testa sanningshalten i slutsatserna. En sådan abduktiv ansats används ofta vid fallstudier eller flerfallstudier. Genom att analysera och tematisera dokument som tillhör fallet med gemensam leasingstandard skapades därför möjligheten för ett mångfacetterat forskningsresultat (jfr Alvesson & Sköldberg 2017, s.13; Bryman & Bell 2013, s.93). I och med att studien granskade endast ett harmoniseringsprojekt så kunde den betraktas som fallstudie. Sammanfattningsvis utgick uppsatsen från en tematiserad innehållsanalys med abduktiv ansats. Exakt hur denna analys genomfördes beskrivs nedan.

2.3 Datainsamling

Datainsamlingen började med en litteratursökning via databaserna SöderScholar och Google Scholar. Genom SöderScholar gavs tillgång till FAR online där redovisningsstandarderna presenterades på svenska. Närmare bestämt inhämtades standarder för regelverken IFRS och US GAAP. Vidare insamlades vetenskapliga artiklar och böcker som ansluter till harmoniseringsprojekten. De vetenskapliga artiklarna var välciterade och Peer Reviewed, det vill säga vetenskapligt granskade och godkända. Därtill inhämtades organisationsdokument i form av Exposure Drafts och Comment Letters som formulerades under harmoniseringsprocessen mellan IASB och FASB. Eftersom sådana dokument har upprättats av organisationer och vanligtvis är tillgängliga för allmänheten via internet eller i tryckt form (Bryman & Bell, 2013, s.554-555) kunde de därför samlas in och användas som analysmaterial i uppsatsen. Organisationsdokumenten antogs ge en nyanserad och

verklighetsnära bild av de relationer som existerade mellan parterna utifrån maktrelationer, isomorfi och institutionell teori. Enligt vilka urvalskriterier organisationsdokumenten samlades in redogörs för nedan.

2.3.1 Urval

Urval av kvalitativa data skiljer sig från varandra beroende på om de är avsedda för intervju, observation, enkät eller dokumentgranskning (Jacobsen, 2002, s.195). I och med att denna studie utgår från dokumentgranskningar kan den vila på ett strategiskt urval. Strategiska urval är även lämpliga i undersökningar som fokuserar på specifika urval (Halvorsen, 1997, s.96). Ett regelverk antas vara exempel på ett sådant specifikt urval.

Vid dokumentgranskning studeras dokumentinformation som formulerats av tredje part. Det är därför av vetenskaplig betydelse att denna tredje part utgör en pålitlig källa (Jacobsen, 2002, s.207-208). Det är även nödvändigt att dokumenten uppfyller vissa vetenskapliga krav. Organisationsdokumenten granskades därför enligt fyra grundläggande kriterier som är fundamentala vid vetenskapliga dokumentgranskningar med kvalitativa data (jfr Denscombe, 2009, s.301; Bryman & Bell, 2013, s.550). Det första kriteriet är (1) autenticitet, där forskaren säkerställer att dokumentet är äkta och i sin ursprungliga form. Det andra kriteriet är (2) trovärdighet. Det innebär att forskaren tar reda på vem som skrev dokumentet, när dokumentet skrevs och i vilket syfte. Man kan nämligen tänka sig att dokument som formulerats enbart utifrån IASB intressen skulle innehålla perspektiv som skiljer sig från FASB. Det tredje kriteriet för dokumentgranskningar är (3) representativitet, vilket handlar om att dokumentets innehåll är representativt för den kontext som dokumentet representerar. Det fjärde kriteriet är (4) innebörd/meningsfullhet. Det betyder att texten ska vara tydlig och begriplig genom att inte innehålla otydliga formuleringar eller lösa påståenden. Sammantaget ska dokumenten alltså vara autentiska, trovärdiga, representativa och begripliga. Dessa fyra kriterier togs hänsyn till på nedanstående vis.

Genom att dokumenten, Exposure Drafts och Comment Letters, inhämtades direkt från respektive organisations hemsida säkerställdes att de var autentiska. De presenterades alltså i sin ursprungliga form. Samtidigt fanns organisationsdokument som inte tillmötesgick ovanstående fyra kriterier för kvalitetsgranskning. Vissa dokument representerade harmoniseringsprojekt som var för komplexa. De bedömdes som alltför svårbegripliga för att

fungera som vetenskapligt underlag. Andra dokument representerade projekt som var för nystartade och som presenterade nya och enbart små delar av hela harmoniseringsprocessen. De bedömdes därför inte vara tillräckligt trovärdiga eller representativa som underlag för en granskning av hela harmoniseringsprocessen. Av ovanstående skäl gjordes ett dokumenturval av Exposure Drafts (och tillhörande Comment Letters) som kretsar kring enbart ett harmoniseringsprojekt, nämligen projektet för utformandet av en gemensam redovisningsstandard för leasing. Det stod nämligen klart att dokumenten för detta harmoniseringsprojekt var (1) autentiska och i sin ursprungliga form eftersom de presenterades direkt på respektive normsättares webbplats. Dokumenten bedömdes som (2) trovärdiga i och med att det stod klart vem eller vilka som formulerat dokumentet, när dokumentet skrevs och i vilket syfte. Dokumenten betraktades som (3) representativa i och med att harmoniseringsprojektet för leasing innehöll skarpa åsikter bland de som var involverade i projektet, vilket gjorde det enklare att lyfta fram de skilda perspektiven hos de involverade normsättarna, användarna och utförarna. Dokumenten bedömdes även ha ett tillfredsställande mått av (4) innebörd och meningsfullhet genom att textinnehållet var tydligt och koncist med väldefinierade formuleringar. Vidare omfattar dokumenten för detta harmoniseringsprojekt en tidsperiod om sju år, vilket är längre än de harmoniseringsprojekt som sorterades bort från urvalet. Detta längre tidsspann gjorde det möjligt att studera harmoniseringsprojektet mer i dess helhet. Sammantaget bedömdes alltså ovan nämnda IASB:s och FASB:s dokument för harmonisering av leasingstandard vara autentiska, trovärdiga, representativa och begripliga och kom därför att inkluderas i urvalet.

Exposure Drafts inhämtades genom att besöka fasb.org samt ifrs.org och söka på exposure drafts leasing. Därefter valdes Exposure Drafts från 2010 och 2013 fram från respektive organisation. Sökträfflistorna presenterade samtliga Exposure Drafts som ingick i projektet och var de kunde inhämtas. Genom sökträfflistorna var det därför möjligt att inhämta samtliga relevanta Exposure Drafts. Från IASB hämtades därför ett Exposure Draft från 2010 och 2013. Från FASB inhämtades ett Discussion Paper från 2009 samt totalt två Exposure Drafts från 2010 och 2013. Exposure Draft 2010 och 2013 från IASB respektive FASB var identiska. Sammantaget består urvalet därför av tre dokument, nämligen ett Discussion Paper från 2009, ett Exposure Draft från 2010 och ett Exposure Draft från 2013. Dokumenten användes som analysunderlag i denna studie. Anledningen till att just dessa dokument valdes var att harmoniseringssamarbetet påbörjades 2006 och avslutades under 2013. Samtliga Exposure Drafts som reglerade harmoniseringssamarbetet under dessa år ingår därför i

urvalet. Som framgår av sökträfflistorna presenterades inga fler Exposure Drafts från 2006 till 2013. Exposure Drafts som publicerades efter 2013 bedömdes som mindre relevanta för uppsatsen eftersom de inte längre berör samarbetet mellan normsättarna. Exposure Drafts publicerade efter 2013 uteslöts därför från urvalet.

Utöver Exposure Drafts omfattade harmoniseringsprojektet även 1 427 Comment Letters från individuella organisations- och företagsrepresentanter. Dessa uttryckte representanternas individuella infallsvinklar om de harmoniseringsförslag som gavs i Discussion Paper 2009 samt Exposure Draft 2010 och 2013. Det fanns 786 Comment Letters angående Exposure Draft 2010 och 641 Comment Letters för det reviderade Exposure Draft från 2013. De 786 Comment Letters från 2010 går att återfinna på IFRS.org (2018a) och resterande 641 Comment Letters från 2013 på IFRS.org (2018b).

På grund av det höga antalet Comment Letters nödvändiggjordes ett urval. Eftersom ett slumpmässigt urval kan genomföras oberoende av forskarens subjektiva förförståelser (Bryman & Bell, 2013) så valdes denna metod. I och med att Comment Letters var numrerade blev det enkelt att slutföra urvalen genom att använda en slumpvalsgenerator. För den första urvalsomgången sattes talet 786 in som maxtal i slumpvalsgeneratorn, varvid fjorton slumpmässiga nummer sorterades fram. Dessa fjorton nummer matchades mot fjorton numrerade Comment Letters från 2010. Därefter sattes slumpvalsgeneratorn på 641, varvid fjorton Comment Letters från 2013 sorterades fram. Totalt sorterades alltså 28 Comment Letters fram. Ett urval av den storleksordningen är enligt Bryman och Bell (2013) mer än tillräckligt för en kvalitativ innehållsanalys. Av de första fjorton framslumpade Comment Letters för 2010 var sju från USA, tre från Storbritannien, samt ett från Sverige, Tyskland, Hong Kong och Korea. Av resterande fjorton Comment Letters för 2013 var sju från USA, två från Storbritannien och Kina, samt ett från Kanada, Schweiz och Malaysia. Därmed kom urvalet av Comment Letters att presentera amerikanska, europeiska och asiatiska perspektiv från större och mindre nationella och internationella bolag, finansiella institutioner och branschrepresentanter i så skilda branscher som bank och finans, revision, leasing, industri och detaljhandel. Ett sådant brett slumpmässigt urval bidrar enligt Eriksson & Wiedersheim-Paul (2014) till en tvärsnittsbild av hur intressenterna reagerade på regeländringsförslagen.

2.4 Dataanalys

I och med att studien inte omfattade intervju, observation eller enkätundersökning baserades den helt på ovan beskrivna sekundärdata. Dessa sekundärdata analyserades genom tematisk innehållsanalys. Valet föll på tematisk innehållsanalys eftersom metoden möjliggör en nyanserad bild av harmoniseringsprocessen och eftersom denna bild kan analyseras på ett strukturerat sätt utifrån teman (Smith & Taffler, 2000, s.624). En annan fördel med tematisk innehållsanalys är att den är ”öppen” i den meningen att forskaren enkelt kan beskriva urval och tillvägagångssätt. Denna öppenhet gör det enklare för andra att upprepa studien eller kritiskt granska studiens tillvägagångssätt, vilket enligt Bryman och Bell (2013, s.402-405) förbättrar dess tillförlitlighet. Metoden har även vissa svagheter, vilket diskuteras i metodkapitlets sista avsnitt.

Proceduren för dataanalys genomfördes enligt de riktlinjer som föreslås av Graneheim och Lundman (2012). Till att börja med utarbetades teman utifrån valda dokument i form av Comment Letters och Exposure Drafts. Innehållet i Comment Letters kopierades till ett Word-dokument. Detta Worddokument lästes igenom ett par gånger för att få ett helhetsintryck av innehållet. Sedan lästes Exposure Drafts igenom och jämfördes med innehållet i Comment Letters. Efter detta lästes Worddokumentet för Comment Letters igenom ytterligare en gång, varvid gemensamt återkommande meningar och uttryck som bedömdes relevanta för uppsatsens frågeställning färgmarkerades, sorterades i kategorier och sammanfattades. Dessa kategoriserade sammanfattningar rubricerades under ett antal teman och presenteras i tabell 1 nedan.

Tabell 1: Teman utifrån granskade Comment Letters

Tema 1	Tema 2	Tema 3
Transparens	Komplexitet	Oöverstigliga regelskillnader

Samtliga granskade Comment Letters gav mycket snarlik feedback på Exposure Draft 2010 och 2013 (undantaget Comment Letters från revisionsbranschen). Därför gick det snabbt att uppfatta gemensamma teman som sammanfattade dokumentinnehållet. Som konkret exempel kan nämnas BMW:s Comment Letter (BMW, 2010) som är representativt för innehållet i samtliga Comment Letters. Vid granskningen av BMW:s Comment Letter framgick att det kretsade kring frågan om *transparens*. Det framgick genom den första sammanfattande

punktkommentaren som uttrycker att "the ED [Exposure Draft] does not meet its objective of improving transparency in accounting for leases and does not faithfully present the effects of leases in financial statements" (BMW, 2010, s.2). Med andra ord tillkännager BMW normsättarnas ambitioner att öka transparensen i redovisningen, men poängterar att denna transparens inte uppnås i det förslag som lagts fram. Vidare framgår att BMW:s Comment Letter huvudsakligen kretsar kring *komplexitet* genom den andra punktkommentaren som uttrycker att "the burden for lessees and lessors will be increased as a result of complexity of the proposal" (BMW, 2010, s.2). Med andra ord ansågs ökad komplexitet vara ett centralt hinder mot förslaget. Även den tredje punktkommentaren lyfter fram argumentet att förslaget främst innebär ökad komplexitet genom att "options to extend the lease term, contingent rentals, term option penalties and residual value guarantees add too much complexity to the accounting for leases" (BMW, 2010, s.2). Avslutningsvis framgår att BMW i grunden är emot normsättarnas förslag till regeländringar genom önskemålet att leasingen redovisas som ett separat tillägg snarare än integreras med redovisningen. Det framgår genom den femte och avslutande punktkommentaren som förklarar att "we believe that the proposed standard for both lessees and lessors should start from the contractual aspect" (BMW, 2010, s.2). Argumenten i övriga Comment Letters följer ovanstående resonemang anmärkningsvärt väl, oavsett om de formulerades som respons på Exposure Draft 2010 eller som respons på den reviderade Exposure Draft 2013. Exempel på det är Diamond Offshores Comment Letter från 2013 som upprepade gånger förklarar hur företaget är helt emot förslagen från Exposure Draft 2010 och 2013, bland annat genom orden "Without exception, the reactions have been extremely negative – all are opposed". Det vittnar om att regelskillnaderna är så stora att normsättarna inte lyckats lägga fram ändringsförslag som är tillfredsställande för de utförare som formulerar redovisningen och ger feedback i Comment Letters. Uppsatsens tredje tema kom därför att benämnas *oöverstigligena regelskillnader*.

Även utifrån Exposure Drafts från 2010 och 2013 framgick att de, precis som Comment Letters, cirkulerar kring ambitionen att skapa ökad *transparens* men att *komplexiteten* i de två regelverken är betydande, vilket skapat svårigheter att föreslå hållbara ändringar som överbryggar regelverkens *regelskillnader*. Att Exposure Draft 2013 kretsar kring ökad transparens framgår bland annat genom kommentaren att "the core principle of the proposed requirements is that an entity should recognize assets and liabilities arising from a lease" (FASB, 2013, s.2). Det vill säga kärnprincipen i ändringsförslagen är att användare enkelt ska se vilka tillgångar och skulder som leasingen för med sig. Detta kan tolkas som att

ändringsförslagen cirkulerar kring ökad transparens. Att Exposure Drafts innefattar omfattande ändringar som behöver överbrygga betydande regelskillnader framgår också genom hela dokumenten. Det syns bland annat i kommentaren att "the proposed changes to accounting for leases are significant" och att "the proposals affect almost every [...] reporting entity. Some of those entities have many leases" (FASB, 2013, s.2). Det syns även i den omfattande "Appendix: Summary of Changes from the 2010 Exposure Draft" (FASB, 2013, s.324) som summerar ändringsförslagen från Exposure Draft 2010. Sammantaget bedömdes därför att Exposure Drafts och Comment Letters kretsar kring tre teman i form av *transparens, komplexitet* och *oöverstigligena regelskillnader*. Empiri, analys och slutsatser struktureras efter dessa teman.

2.5 Kvalitetskriterier

Kvalitativa studier kan bedömas utifrån pålitlighet, tillförlitlighet, överförbarhet och objektivitet (Bryman & Bell, 2013, s.402; Denscombe, 2009, s.380).

Pålitlighet (validitet) betyder att studien verkligen undersöker det som ämnas undersökas (Denscombe, 2009, s.381). I och med att uppsatsens kvalitativa ansats tillät mer djupgående och avgränsade analyser blev det enklare att presentera pålitliga resultat. Genom att mer ingående studera ett fåtal organisationsdokument och relatera dem till teoretiska utgångspunkter blev det även möjligt att få en nyanserad förståelse för forskningsfrågorna på ett sätt som inte hade varit möjligt i en kvantitativ undersökning. Dessutom jämfördes Comment Letters och andra källor mot varandra, även det för att få en nyanserad och djupgående uppfattning om krafterna bakom harmoniseringsprocessen.

Organisationsdokumenten bedömdes ha hög trovärdighet eftersom de är originalkällan. Det var tydligt att Comment Letters var direkta utdrag från de elektroniska meddelanden som sänts in, vilket styrker att materialet inte har misstolkats eller förvrängt. Tydliga redogörelser för forskningsprocessen kan enligt Denscombe (2009, s.381-382) tydliggöra om forskningsfrågorna verkligen besvarades. Därför lades vikt vid att tydliggöra den process, de teorier och de tolkningar som ligger bakom uppsatsens resultat. Dessutom användes flertalet källor för att belysa varje teori och antagande utifrån skilda perspektiv. En svårighet med uppsatsens pålitlighet var att de teorier som användes för att tolka organisationsdokumenten tycktes vila på breda principer om makt och likriktning. För att handskas med denna svårighet

formulerades en modell i slutet av uppsatsens teorikapitel som tydliggör tågordningen mellan de aktörer som är involverade i harmoniseringsprocessen. Denna modell vilar på tidigare forskning i ämnet.

En studies tillförlitlighet (reliabilitet) innebär att den skulle få samma resultat om den upprepades av andra forskare (Bryman & Bell, 2013, s.402-405). För att säkerställa studiens tillförlitlighet redovisades tillvägagångssättet för studiens genomförande. Konsekvent hänvisades även till källorna som studien vilar på. Därigenom bör det bli enklare för läsaren eller forskaren att upprepa denna studie och nå samma resultat. Det blir även enklare att avgöra om uppsatsens metod, källor, antaganden samt val av fall och teori kan anses vara korrekta eller felaktiga. En svaghet i uppsatsens tillförlitlighet ligger i dess kvalitativa ansats. I och med att uppsatsen är kvalitativ så baseras den på författarens individuella tolkningar och förförståelser av forskningsmaterialet (jfr Carabine, 1995). Tolkningen av organisationsdokument och teorier måste därför i slutändan vara subjektiv. Det är därför möjligt att en person som upprepar denna studie skulle nå alternativa resultat, på grund av denna persons subjektiva tolkningar av forskningsmaterialet. Av detta skäl lades omsorg på att redovisa hur resultatet tolkades och analyserades. Eftersom harmoniseringsprocesser är ständigt pågående kan även tänkas att tidsfaktorn avgör studiens tillförlitlighet. Om uppsatsen skulle upprepas några månader eller år framåt är det med andra ord sannolikt att den skulle få andra resultat.

Överförbarhet (generaliserbarhet) handlar om i vilken mån forskningsresultatet är applicerbart på andra populationer (Denscombe, 2009, s.382). Ett kvantitativt studieresultat som representerar ett tvärsnitt av hela populationen är således överförbart på hela populationen. Kvalitativa studier utgår däremot från snäva urval och fokuserar på djup snarare än bredd (Bryman & Bell, 2013, s.403-404). Denna kvalitativa uppsats belyser harmoniseringsprocessen i ett enstaka projekt och inte harmoniseringsprocessen för hela regelverk. Av detta skäl kan uppsatsen ha låg överförbarhet på harmoniseringsprocesser i stort. Däremot kan den tänkas vara överförbar på snarlika fall.

Objektivitet kan i en kvalitativ studie innebära att forskarens förförståelser inte påverkat forskningsresultaten. Som redan diskuterats om uppsatsens tillförlitlighet är total objektivitet orimlig i en kvalitativ studie, eftersom resultatet i slutändan måste baseras på forskarens subjektiva tolkningar (Eriksson & Wiedersheim-Paul 2014, s.64). För att handskas med detta

dilemma föreslår Bryman och Bell (2013, s.405) att forskaren grundar sig på betrodda källor och tydligt medvetandegör de subjektiva utgångspunkter och den forskningsprocess som ligger bakom forskningsresultatet. Av detta skäl lades omsorg på att redovisa vilka teoretiska utgångspunkter, subjektiva tolkningar och förförståelser som resultatet vilar på. För att påvisa eventuella likheter och skillnader i tolkning och slutsats gjordes dessutom jämförelser mellan uppsatsens resultat och tidigare forskning.

2.6 Metodreflektion

Fördelarna med valet av kvalitativ tematisk innehållsanalys med abduktiv ansats har redan belysts. Därmed kvarstår en mer kritisk granskning av vald metod. Först kan emellertid diskuteras om det är tänkbart att en kvantitativ ansats skulle kunnat utgöra ett fungerande alternativ för att undersöka uppsatsens frågeställning. FASB och IASB tillhandahöll hundratals Comment Letters som säkerligen hade kunnat kvantifieras och granskas utifrån kvantitativ innehållsanalys. En sådan metod skulle antagligen fungera bättre för graderande frågeställningar som exempelvis belyser i vilken grad en harmonisering skett, eller frågeställningar om vilka aktörer som i högst grad sätter harmoniseringsprojektets spelregler. Däremot hade en kvantitativ metod för att besvara uppsatsens frågeställning gett alltför ytliga beskrivningar av harmoniseringsprojektets bakomliggande krafter, eftersom de tycks vara så svårgripbara (jfr Bryman & Bell, 2013).

Om kvalitativ metod nu lämpar sig bäst så går det ändå att ifrågasätta varför just tematisk innehållsanalys är att föredra. Intervjuer, observationer och enkäter vore svårt att genomföra av praktiska skäl, eftersom stora aktörer på internationell nivå antagligen hade behövt fungera som informanter. Med stora aktörer på internationell nivå menas här politiker i amerikansk kongress och EU-parlament, nyckelpersoner på FASB och IASB eller utförare i form av controllers samt redovisningsansvariga i de storbolag och organisationer som gav feedback i Comment Letters. Det antogs att dessa aktörer inte hade tid att besvara frågor till en uppsats på grundnivå. I och med att uppsatsens teori vilar på Foucault och isomorfism är det möjligt att diskursanalys hade varit ett möjligt alternativ. Ett sådant angreppssätt hade dock krävt mer djupgående teoretiska resonemang om diskurs och makt (jfr Carabine, 1995). Antagligen hade ett sådant angreppssätt resulterat i omfattande teoretiska resonemang och onödigt abstrakta slutsatser som inte lyckas sätta fingret på svaren i uppsatsens frågeställning. Tanken med den

tematiska innehållsanalysen var att en tematisk struktur skulle göra det enklare att angripa uppsatsens svårgripbara frågeställning med så mycket struktur och tydlighet som möjligt, utan att göra avkall på djupet och nyanserna (jfr Bryman & Bell, 2013).

Vidare poängteras att studien genomförts utifrån kvalitativ abduktiv ansats. Som alternativ kan induktiv ansats tänkas ligga nära till hands för denna studie. Det är alltså möjligt att både induktiv och abduktiv ansats är gångbara. Det tycks rentav kunna gå en tunn skiljelinje mellan induktiv och abduktiv ansats, där den förstnämnda för in kunskap i forskningsfältet, medan den andra gör likaså men mer utifrån etablerad teori (Järvensivu & Törnroos, 2010, s.102). I och med att studien så starkt reflekterar empirin mot väl etablerade teoretiska utgångspunkter utan att försöka fastställa nya teorier så valdes slutligen abduktiv ansats, där skillnaderna mellan induktiv och abduktiv ansats antogs vara små.

3. Teoretisk referensram

Inledningsvis presenteras tidigare forskning som ansluter till uppsatsens syfte. Avslutningsvis presenteras teori som tillämpades på uppsatsens analys.

3.1 Argument för harmonisering

Harmonisering anses förenkla och effektivisera redovisning och revision på ett internationellt plan (Doupnik & Perera, 2015, s.93). Det gäller såväl utförare som användare av finansiella rapporter. Det blir enklare för utförarna att formulera finansiella rapporter och enklare för användarna att förstå innehållet i dessa finansiella rapporter, oavsett vilket land de verkar i (Hail, Leuz & Wysocki, 2010, s.356). När finansiella rapporter formuleras utifrån skilda regelverk som inte är harmoniserade så minskas användarnas förståelse för och tillförlitlighet till rapporterna. Icke harmoniserade regelverk medför även att användare måste översätta internationell finansiell information till nationell standard. Det orsakar minskad effektivitet och ökad overheadkostnad (Petaibanlue, Walker & Lee, 2015). Ett gemensamt harmoniserat internationellt regelverk ökar transparensen genom att det ger användaren en mer exakt förståelse för informationen i finansiella rapporter, oavsett i vilket land de upprättats (Bae, Tan & Welker, 2008, s.625). Ett gemensamt internationellt regelverk hjälper utgivare av finansiell information att följa enbart en uppsättning regler, vilket förenklar arbetet med att förse korrekt information utan risker för kostsamma feltolkningar hos användaren (Manes-Rossi, Cohen, Caperchione & Brusca, 2016, s.189).

En gemensam standard förenklar översättningen mellan länders skilda språk, dels för att den finansiella informationen bygger på samma regelverk och dels för att olika länders rapporter skulle finnas översatta. Därigenom undviks informationsasymmetrier som bidrar till felaktiga investeringsbeslut och snedfördelade kapitalmarknader (Hail, Leuz & Wysocki, 2010, s.357). Harmoniserade redovisningsregler ökar därför jämförbarheten mellan länder och företag. Harmonisering kan även motverka kvalitetsasymmetrier där skilda länder levererar finansiella rapporter av olika djup, omfång och tillförlitlighet (Whittington, 2005, s.128). Informationsgivningens ökade effektivitet, symmetri och tillförlitlighet bidrar därför till ökat kapitalflöde över landsgränserna (Bae, Tan & Welker, 2008, s.595). Av ovanstående anledningar kan därför hävdas att harmoniserade redovisningsregler leder till ökad transparens samt minskad komplexitet vad gäller upprättande och tolkning av finansiella

rapporter. Det bidrar till mer symmetrisk konkurrens och resursfördelning samt ökat kapitalflöde över nationsgränserna (Rodrigues & Craig, 2007).

3.2 Argument mot harmonisering

Argumenten mot harmonisering ligger främst i länders olika redovisningspraxis, historia, kultur och politik. I och med att varje land har olika historia, kultur och politik innebär det att de har olika finansiella system och redovisningspraxis. Denna praxis har genom tiden optimerats för landets lokala förhållanden (Rodrigues & Craig, 2007). Nationalism och övergångskostnader är andra argument som talar emot harmonisering. En harmonisering skulle alltså innebära övergångskostnader i form av systemförändringar som är illa anpassade till lokala förhållanden. Sådana landspecifika skillnader kan enligt Nobes och Parker (2016, s.92-93) betraktas som hinder mot harmonisering till en enhetlig global redovisningspraxis.

Vissa länder är dessutom mindre lämpade att tillämpa ett gemensamt regelverk i jämförelse med andra. Anledningen är att vissa länders institutioner, finansiella system och nuvarande regelverk skulle behöva genomgå omfattande förändringar för att kunna harmoniseras med en ny global standard. En harmonisering skulle därför vara mer kostsam för dessa länder i form av omskolning, teknisk systemutveckling och organisationsanpassning (Bae, Tan & Welker, 2008, s.595).

Även om ett gemensamt globalt regelverk tillämpades så kan landspecifika skillnader medföra att länderna i praktiken anammar egna varianter av regelverket. Utöver att vara illa anpassat till lokala förhållanden så kan ett harmoniserat globalt regelverk även uppfattas som komplext, vilket enligt Bae, Tan och Welker (2008, s.595-596) bidrar till att regelverket tillämpas på ett oklart och inkonsekvent sätt. Det kan resultera i divergens snarare än konvergens. Barbu, Dumontier, Feleagã och Feleaga (2014, s.245) är inne på samma spår och poängterar att IAS/IFRS av traditionsbundna skäl tillämpas på olika sätt av olika länder och företag. Det kan leda till löskopplingar från regelverket där formell struktur separeras från informell struktur. I detta sammanhang påpekar Rodrigues och Craig (2007) att tvingande harmonisering till gemensamt globalt regelverk kan medföra att vissa länder kommer uppge sig ha implementerat regelverket utan att fullt ut praktisera det. Här poängterar Ball (2006, s.15) att investerare och andra användare kan vilseledas tro att alla länder tillämpar det gemensamma regelverket fullt ut, när vissa länder i själva verket applicerar regelverket på

felaktiga sätt. Sammantaget kan skillnader i staters redovisningspraxis, historia, kultur och politik alltså göra att en harmonisering blir alltför komplex och orsakar höga övergångskostnader. Harmonisering kan även skapa illusionen av ökad transparens och rättvisande redovisning, där utförare i vissa stater i praktiken tillämpar redovisningen på missvisande sätt.

3.3 Isomorfism

Termen isomorfism är synonymt med termen konvergens, vilket är ett betydande begrepp inom institutionell teori (Rodrigues & Craig, 2007). Isomorfi betyder "lika form" och kan beskrivas som den process eller kraft som driver organisationer att likna varandra, det vill säga konvergera (Rodrigues & Craig, 2007). I redovisningstekniska sammanhang kan konvergens bestå i att en organisation tillämpar regler från en annan organisation för att uppnå högre gemensam stabilitet (DiMaggio & Powell, 1983). När en organisation konvergerar i riktning mot andra organisationer eller regelverk så anammas vanligtvis regler som anses legitima och socialt accepterade. Denna legitimitet och sociala acceptans kan värdesättas högre än den eventuella nytta som reglerna tekniskt sett tillför. Här menar Meyer och Rowan (1977) att organisationer som konvergerar med globalt fastställda institutionella regler når ökad legitimitet, stabilitet och förutsättning för fortsatt överlevnad. Isomorfism uppmuntrar därför till harmonisering av internationella redovisningsregelverk (Rodrigues & Craig, 2007).

Tre typer av isomorfism har identifierats i samband med institutionell teori och redovisning. *Tvingande isomorfism* beskriver hur organisationens intressenter och omvärld sätter press på att organisationen ska tillmötesgå vissa lagar eller förväntningar. Pressen kan vara formell (lagar och förordningar) eller informell (ekonomiska, sociala, och kulturella förväntningar). Genom att lagbrott kan ge sanktioner i form av böter och andra straff är formell isomorfism per automatik tvingande. Socioekonomiska eller kulturella förväntningar och informella krav är däremot mer svårämbara tvingande krafter som inverkar på organisationens sociala acceptans och legitimitet inför intressenterna (DiMaggio & Powell, 1983). Exempel på tvingande isomorfism är när EU gjorde det obligatoriskt för alla börsnoterade bolag i EU att redovisa enligt IFRS år 2005 (Rodrigues & Craig, 2007).

Mimetisk isomorfism består i att en organisation ökar sin legitimitet genom att mima eller efterlikna mer framgångsrika organisationer (DiMaggio & Powell, 1983). Mimningen handlar inte enbart om att uppfattas som legitim av omvärlden. Den kan även handla om att ta till sig rutiner och processer som visat sig vara framgångsrika i andra organisationer. Exempel på mimetisk isomorfism är när stora icke börsnoterade bolag inom EU tar efter börsnoterade bolags rutin att tillämpa IFRS, trots att IFRS inte är obligatoriskt för icke börsnoterade EU-bolag (Rodrigues & Craig, 2007).

Normativ isomorfism är en process som drivs av professionella värderingar. Individer från samma akademiska bakgrund har vanligtvis snarlika attityder och förhållningssätt gentemot omvärlden. Dessa gemensamma attityder sätter avtryck i organisationen de arbetar i och färgar av sig på organisationer de samarbetar med. På så sätt bidrar gemensamma professionella värderingar till att vissa yrkesmässiga rutiner och förhållningssätt anses mer legitima än andra. Det gör att organisationer konvergerar (DiMaggio & Powell, 1983). Exempel på normativ isomorfism är när EU-länder reviderade nationell lagstiftning för att konvergera med IFRS regelverk, med argumentet att möjligheten till isomorfism ökar när organisationerna eller länderna liknar varandra (Rodrigues & Craig, 2007). Ett annat exempel är universitetens nya krav på att skola redovisningsstudenter i IFRS. I detta sammanhang poängterar Rodrigues och Craig (2007) att det krävs en skolning i och förståelse för att landets nationella redovisningsregler måste underkastas internationella regelverk för att harmonisering ska vara möjlig. Sammantaget tycks isomorfism därför vara en teoretisk utgångspunkt som är relevant för att undersöka varför vissa harmoniseringsprojekt som initierats av IASB och FASB leder till konvergens medan andra projekt avbryts.

3.4 Makt och politik

Harmonisering av redovisningsstandard kan även betraktas som en politisk process mellan aktörer med skilda intressen och maktinflytanden (Rodrigues & Craig, 2007). Dessa intressen och maktinflytanden kan beskrivas på mikro- och makronivå. De kan även beskrivas utifrån Foucaults maktperspektiv samt DiMaggio och Powells legitimitetsbegrepp.

3.4.1 Mikronivå

På mikronivå påverkas två aktörer i valet av redovisningsstandard, nämligen användare och utförare (Chee Chiu Kwok & Sharp, 2005). Som redan framgått kan användare vara investerare som använder finansiella rapporter för att fatta investeringsbeslut och utförare kan vara företagets redovisningsenhet som formulerar finansiella rapporter. I detta sammanhang beskriver FASB sitt uppdrag som att etablera och förbättra redovisningsstandarder för att finansiella rapporter ska innehålla relevant information främst för användare (Douplik & Perera, 2015, s.103). IASB uttrycker ungefär samma sak, nämligen att de huvudsakligen riktar sig till befintliga och potentiella investerare, långgivare och andra fordringsägare som de finansiella rapporterna berör (IASB, 2018, p.1.5). De vill även att informationen ska vara relevant för de användare som värderar och tar informerade beslut om företag (IASB, 2018, p.1.7). IASB (2018, p.1.8) poängterar dessutom att de vill nå så många användare som möjligt. Normgivarna IASB och FASB tycks därför fokusera primärt på användarnas behov av en transparent redovisning som är enkel att förstå. Mindre fokus läggs på utförarnas behov av att formulera finansiella rapporter på ett enkelt och kostnadseffektivt sätt (DiMaggio & Powell, 1983).

3.4.2 Makronivå

På makronivå påverkas harmoniseringsarbetet i politiska processer som involverar stater och internationella organisationer (Eriksson-Zetterquist, 2009, s.74-75). Hit kan även räknas IASB och FASB. Ju mer beroende stater och organisationer är av varandra, desto mer behöver de konvergera (DiMaggio & Powell, 1983). På grund av att stater och internationella organisationer är beroende av att utbyta information och handla med varandra så utbyter de finansiella rapporter. Eftersom de utbyter finansiella rapporter har de intresse i att konvergera till en gemensam redovisningsstandard. Om vissa av staterna och organisationerna har mer politiskt inflytande än andra över hur finansiella rapporter ska utformas så skapas en dragkamp där vissa av dem får mer inflytande (Eriksson-Zetterquist, 2009, s.76). Med andra ord skulle USA inklusive amerikansk kongress eller vissa EU-stater inklusive EU-parlament kunna ges mer inflytande än andra stater, liksom IASB skulle kunna ges mer inflytande än FASB över det slutgiltiga formella fastställandet av en global redovisningsstandard.

3.4.3 Foucaults regerandekomplex

Paralleller kan här dras till Foucaults resonemang om makt. Det inkluderar hans teoribildningar om det så kallade *regerandekomplexet* (1991). Regerandekomplexet är ett analytiskt verktyg mer än en fastställd teori (Rose & Miller, 1992). Analysverktyget/teorin skapades för att belysa hur staten kontrollerar medborgarna genom en triangel av *regerande*, *disciplin* och *suveränitet*. Denna maktmodell har genomsyrat västländerna under de senaste tvåhundra åren och anses giltig även i modern tid (Foucault, 1991, s.103). Regerandet, disciplinen och suveräniteten utövas genom organisationer och individer som anammar gemensamma ideal för hur samhällsaktörer ska agera, tänka och uppfatta verkligheten. Genom regerandets, disciplinens och suveränitetens maktverktyg internaliseras idealen i samhällsaktörerna, med resultatet att de slutligen anser sig ha åsikter och beteenden som egentligen är statens (Foucault, 1991, s.102-103).

Regerandet utövas genom relationer mellan statliga organisationer och individ, där vissa ideal etableras genom tal, skrift och symboliska handlingar. De organisationer eller individer som inte efterföljer idealen fråntas grundläggande fysiska och sociala rättigheter och utesluts ur statens sociala gemenskap. Därigenom lever alla samhällsindivider i ett slags fängelse av regler och abstrakta övervakningar som reglerar deras handlingar och tankar (Gordon, 1991, s.4). Till skillnad från det abstrakta regerandet är *disciplin* mer konkret. Den utövas via poliser, övervakningsinstrument, skriftliga rapporter och andra konkreta kontrollfunktioner som säkerställer att individer och organisationer agerar enligt uppställda ideal (Foucault, 1995, s.183; Garland, 1997, s.177). *Suveränitet* berör inflytandet över fysiskt avgränsade landterritorium. Lagar, sanktioner och andra formella regleringar upprätthåller statens makt och skyddar samhällsindividerna inom detta territorium (Dean, 1999, s.20). Staten tar alltså hänsyn till samhällsindividernas önskemål och behov samtidigt som statens ideologi utövas och internaliseras i samhällsindividerna (Foucault, 1982, s.242). Enligt Rose och Miller (1992) samt O'Malley, Weir och Shearing (1997, s.501-502) kan regerandekomplexet tillämpas för att klargöra hur politiska motiv och agendor etableras, uttrycks och upprätthålls. Inte minst kan Foucaults maktbegrepp tydliggöra hur politiska processer inverkar på harmoniseringen av ett gemensamt globalt redovisningsregelverk. Antagandet är då att statlig makt utövas genom politiska processer som kan involvera amerikansk kongress och EU-parlament. FASB och IASB kan betraktas som organisationer vilka står under inflytande av

denna statliga makt när de formulerar nytt regelverk för utövare och användare. Detta förhållande sammanfattas i en modell i slutet av teorikapitlet.

3.4.4 Makt på organisationsnivå

Paralleller kan dras mellan Foucaults maktbegrepp samt DiMaggio och Powells (1983) legitimitetsbegrepp. Båda begreppen beskriver att en regel (ett ideal) måste anses vara sann eller legitim för att den ska efterföljas av samhällsindividerna. Foucault betonar att aktörer med mer makt än andra fastställer vad som anses legitimt (Hörnqvist, 1996, s.170, 173). På liknande sätt uttrycker DiMaggio och Powell att organisationer med mer makt än andra avgör det legitima sättet att utforma och efterleva finansiella rapporter (DiMaggio & Powell, 1983).

Resonemangen om isomorfism visade att legitimiteten får organisationer att vilja konvergera till ett gemensamt ideal eller regelverk. Ju fler som tillämpar det gemensamma regelverket desto större chans är det för organisationen (i detta fall FASB eller IASB) att överleva. Makt handlar här om aktiva handlingar eller resonemang för att erhålla inflytande över regelverket. Detta inflytande kan enligt Foucault upprätthållas genom vardagliga kontrollfunktioner som registrering, statistiska undersökningar och professionella utlåtanden (Miller & Rose, 1990, s.8).

3.4.5 Makt på statlig nivå

Tidigare framkom att harmoniseringsprojekt mellan IASB eller FASB kan initieras av politiska processer (Ghio & Verona, 2015, s.133). Stater med betydande politiskt inflytande över normgivare som FASB och IASB (USA och vissa EU-länder) har i högre grad arbetat för att ett gemensamt regelverk tillämpas. Andra stater, framförallt mindre stater, har inte fullt ut velat anpassa sig till ett gemensamt internationellt regelverk, i synnerhet när de saknat maktinflytandet över regelverkens utformning (Artsberg, 2002). Samtidigt har mindre stater ett mer påtagligt behov av att samarbeta med större stater eftersom de är mer beroende av omvärlden (De Lange & Howieson, 2006, s.1009).

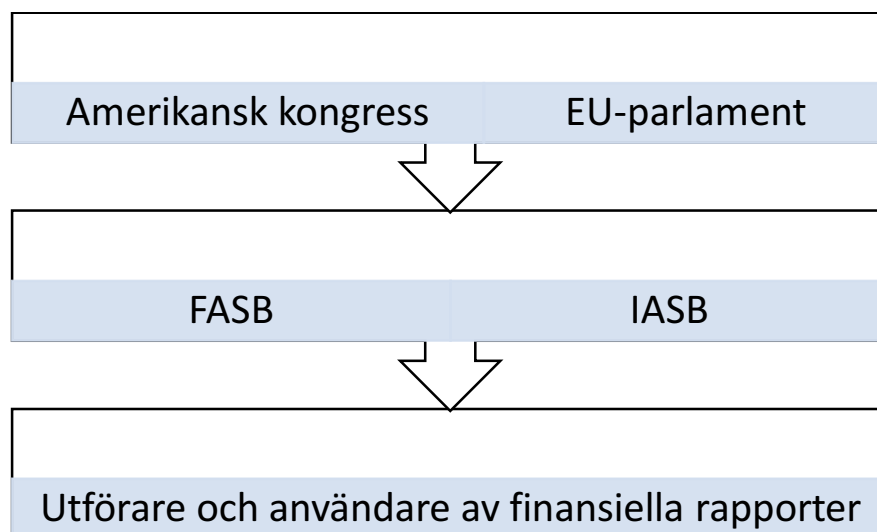
USA är ett stort land och har det mest inflytelserika nationella regelverket i världen. Från detta perspektiv har landet därför inte samma behov av att samarbeta med omvärlden för att

nå ekonomisk framgång. USA har också mycket finansiell makt då landet representerar en av världens största kapitalmarknader. Amerikanska FASB utgör, tillsammans med IASB, därför den största normsättaren för redovisning i världen (Nobes & Parker, 2006, s.149). Utifrån detta bedöms att USA har ett uttalat självbestämmande och inflytande över världens redovisning vare sig landet behåller sitt regelverk eller harmoniserar med IASB. I detta sammanhang beskriver Goeltz (1991, s.85) att USA inte vill harmoniseras med andra regelverk om USA förlorar makt och måste anpassas på omvärldens villkor. Om USA inte ges tillräckligt inflytande över regelverkets utformning är det därför sannolikt att USA inte vill anpassa sig till ett gemensamt internationellt regelverk

3.4.6 Sammanfattande modell

Sammanfattningsvis pekar teori och tidigare forskning på att ett antal aktörer är involverade i en maktordning vid upprättandet av en global redovisningsstandard. På statlig nivå är aktörerna involverade i statliga politiska processer. I fallet med denna uppsats står amerikansk kongress och EU-parlament i centrum som två separata aktörer på statlig nivå. På organisationsnivå fastställer normsättarna FASB och IASB ny redovisningsstandard under inflytande från politiska processer på statlig nivå. Utförare och användare av finansiella rapporter tillägnar sig det regelverk som växt fram.

Figur 1: Harmoniseringsprojektets aktörer och ramverk.

Som bekräftas av Farrell och Newman (2015, s.514-515) är det politiska aktörer på statlig nivå, mer än användare och utförare, som styr över normsättarna FASB och IASB, vilka i sin tur formulerar ett regelverk. Utförare efterföljer detta regelverk när de skapar finansiella rapporter. Användarna granskar utförarnas finansiella rapporter för att fatta ekonomiska beslut. I det fall utförarna är missnöjda med regelverken kan de bedriva lobbying gentemot amerikansk kongress eller EU-parlament för att påverka de politiska processer som styr FASB och IASB. Delar av denna lobbying syns i uppsatsens urval av Comment Letters som uttrycker utförarnas åsikter om regelförslagen.

För att anknyta ovanstående modell till Foucault och isomorfism visade resonemangen i detta teorikapitel att politiska processer i amerikansk kongress och EU-parlament åstadkommer ett visst sätt att se på världen bland normsättare, användare och utförare. Synen på behovet av ett gemensamt globalt regelverk förvandlas från politisk process till att uppfattas som rätt och normalt. Kunskapen om eller tron på det ”korrekta” globala regelverket förvandlas alltså till allmänt vedertagen sanning när amerikansk kongress och EU, internationella organisationer som FASB och IASB, samt användare och utförare accepterar att redovisningen blir bättre genom en konvergerad global redovisningsstandard. Isomorfism i form av konvergens mellan regelsystem sker med större sannolikhet när institutioner är snarlika och behöver varandra. Utifrån Foucaults resonemang beror graden av denna konvergens på om synen på att gemensam global standard är den rätta vägen att gå.

En harmoniserad redovisningsstandard kan alltså ses som en politisk process vilken speglar den relativa makten mellan aktörer som amerikansk kongress och EU-parlament, samt mellan normsättare, utförare och användare. Detta argument bekräftas av Dillard, Rigsby och Goodman (2004, s.510) samt Rodrigues och Craig (2007, s.752) som visar att konvergens (isomorfism) mellan FASB eller IASB uppstår om institutionerna är tillräckligt snarlika varandra och anser att konvergens är den enda rätta lösningen.

Utifrån Foucaults maktperspektiv föreligger dock en konkurrenssituation mellan normsättarna FASB och IASB. I denna konkurrenssituation har amerikanska FASB halkat ner på en andraplats men vill återerövra sin världsledande position (Rodrigues & Craig, 2007, s.754). Det kan därför förekomma en dragkamp mellan amerikansk kongress (som har inflytande på FASB) och EU-parlament (som har inflytande på IASB) kring formuleringen av ett gemensamt globalt regelverk. Man kan även tänka sig att det förekommer en dragkamp

mellan utförare av finansiella rapporter respektive användare av finansiella rapporter. Utförarna vill ha ett så enkelt och kostnadseffektivt regelverk som möjligt medan användarna vill ha ett så transparent regelverk som möjligt. Aktörerna i ovanstående modell ser alltså ett gemensamt globalt regelverk som den bästa lösningen, vilket är en konvergerande kraft. Samtidigt vill aktörerna att regelverket ska vara så fördelaktigt som möjligt för dem själva, vilket kan ses som en divergerande kraft. Hur dessa krafter samverkat i harmoniseringsprojektet för leasing undersöks nedan.

4. Empiri

Empirin struktureras efter uppsatsens teman "transparens", "komplexitet" och "oöverstigligena regelskillnader". Inledningsvis granskas regelverkens skilda redovisningsregler för leasing. Därefter presenteras IASB:s och FASB:s Exposure Drafts som ger förslag på regeländringar. Sedan granskas de Comment Letters som ger feedback på regeländringarna. Avslutningsvis redogörs för harmoniseringsprojektets avslutande.

4.1 Olikheter mellan regelverken

4.1.1 Transparens

IASB:s och FASB:s harmoniseringsprojekt för leasingstandarder påbörjades 2006 som ett svar på behovet av gemensam leasingstandard (Marton, Lundqvist & Pettersson, 2016, s.251; Barone, Birt & Moya, 2014). Det huvudsakliga problemet ansågs vara regelverkens skilda klassificeringar av leasingavtal och effekterna som det genererade i företagets redovisning. Det medförde att operationella avtal redovisades som hyreskostnad i resultaträkningen utan att påverka balansräkningen. Leasingreglerna gav således en missvisande bild av företagets balansomslutning. Företagen kunde därför ha omfattande långsiktiga leasingskulder som inte syntes i balansräkningen. Det medförde bristfällig transparens i redovisningen där användare fick problem med att uppskatta företagets finansiella ställning (Marton, Lundqvist & Pettersson, 2016, s.250; Marton, 2016).

4.1.2 Komplexitet

Grundidén för leasing och definitionen av leasingavtal är snarlika för IAS 17 och ASC 840. Ändå kan samma avtal klassificeras olika utifrån IFRS respektive US GAAP. Anledningen är att IAS 17 och ASC 840 skiljer sig från varandra genom att ASC 840 innehåller fler specifikationer (PWC, 2017, s.6-15). Inte minst anger ASC 840 att om leasingavtal sträcker sig över minst 75% av leasingobjektets ekonomiska livslängd ska det klassificeras som finansiellt leasingavtal. Om avtal uppgår till 74% av den ekonomiska livslängden klassificeras det som operationellt leasingavtal. Att klassificera leasingobjektet som operationellt ansågs

vara ett förmånligt sätt att kringgå den specifika regeln. Samma avtal skulle under IAS 17 klassificeras som finansiellt avtal, om leasingperioden upptar en väsentlig del av den ekonomiska livslängden (Deloitte, u.å.). Det är alltså svårare att kringgå IFRS regel eftersom den inte innehåller någon kvantitativ gräns.

En annan skillnad är att IAS 17 reglerar hur specialsituationer ska behandlas och klassificeras. Om leasingobjektet är så speciellt att enbart leasingtagaren kan använda det ska avtalet räknas som finansiellt. Detta behandlas inte i ASC 840 (PWC, 2017, s.6-15). I vissa fall finns en köption i leasingavtalet som gör att leasingtagaren får förvärva leasingobjektet vid avtalets slut. Om det finns en köption måste kontraktet redovisas som finansiellt avtal enligt US GAAP. Det gäller inte IFRS, där leasingobjektet endast ska redovisas som finansiellt om det bedöms sannolikt att köptionen kommer utnyttjas (KPMG, 2017b). Sammantaget framstår regelskillnaderna i IAS 17 och ASC 840 samt IFRS och US GAAP som komplexa.

4.1.3 Oöverstigligena regelskillnader

I Exposure Draft 2013 (IFRS, 2013; FASB, 2013) upprepas att skillnaderna i existerande regler för leasing är omfattande mellan båda regelverken. Här betonas att det i synnerhet gäller (1) omvärderingar, där IFRS tillåter omvärderingar av leasad tillgång, medan US GAAP inte tillåter det. Vad gäller (2) kassaflödesanalys krävs i US GAAP att ränta klassificeras som operationella leasingavtal medan IFRS tillåter att ränta även kan klassificeras som drift-, investerings- eller finansieringsleasingavtal. Angående (3) upplysningar kräver US GAAP inte upplysningar om in- och utgående balans för den leasade tillgång som är i bruk. Gällande (4) icke-publika företag tillåter US GAAP skulddiskontering beräknat utifrån riskfri diskonterad ränta. Angående (5) offentliggörandet av skuldbalansen tillåter US GAAP undantag från detta, medan IFRS överväger om och i så fall hur det kan införlivas för små och medelstora företag. Ytterligare avgörande skillnader mellan US GAAP och IFRS som påverkar bokföringen av leasingavtal är (6) kraven på nedskrivningar och redovisning av investeringsfastigheter. Det förekommer även skillnader i redovisning av utländsk valuta, derivat, övergångsupplysningar, företagsförvärv och överföring av säkrade leasingfordringar (FASB, 2013, s.4). Med andra ord är regelskillnaderna i IFRS och US GAAP så komplexa och omfattande att de emellanåt framstår som oöverstigligena.

4.2 Harmoniseringsförslag (Exposure Drafts)

Harmoniseringsförslagen för leasing bidrog till ett segdraget och komplext harmoniseringsprojekt som upprört flertalet aktörer. Normsättarnas främsta ambition i projektet var enligt Exposure Drafts ökad transparens där alla leasingavtal skulle redovisas i balansräkningen (FEI Daily, 2018). Exposure Drafts möttes av omfattande kritik i form av Comment Letters från upprörda utförare som formulerar finansiella rapporter. Det gäller inte minst utförare från amerikanska företag inom leasing och finans (Morgan, Pointer & Berg, 2015). Kritiken handlade framförallt om den ökade komplexitet som förslagen innebar.

4.2.1 Transparens

För att öka transparensen föreslogs att IFRS tar bort klassificeringen av operationella respektive finansiella leasingavtal och istället redovisar alla avtal som finansiella, så att merparten avtal redovisas i balansräkningen. US GAAP skulle behålla klassificeringen men fortsätta redovisa finansiella och operationella avtal i balansräkningen. Dessa finansiella och operationella avtal skulle redovisas på skilda sätt (KPMG, 2017a). Kortare leasinguppdrag under 12 månader som inte omfattar en köption får redovisas linjärt som en hyreskostnad i både ASC 842 och IFRS 16, det vill säga redovisas i resultaträkningen. Operationella leasingavtal, vilket inkluderar avtal av lägre belopp, redovisas utifrån ASC 840 (US GAAP) och IAS 17 (IFRS). US GAAP har en kvantitativ gräns på \$5000 för vad som räknas som ringa belopp. IFRS har däremot ingen sådan gräns. Det gör att avtal kan klassificeras och redovisas olika beroende på regelverk (KPMG, 2017a). Dessa och andra olikheter föreslogs åtgärdas i projektets första offentliga dokument i form av ett Discussion Paper (FASB, 2009) som föregick Exposure Drafts. I detta Discussion Paper presenteras bland annat 29 frågor ställda till intressenter som skulle beröras av regeländringarna. Tanken var att normsättarna skulle få feedback via email från utförarna innan harmoniseringsprojektets första utkast, Exposure Draft, presenterades följande år.

4.2.2 Komplexitet och oöverstigligna regelskillnader

Projektets komplexitet blev tydligt i Exposure Draft 2010 som presenterades följande år (FASB, 2010; IFRS, 2010). Precis som i Discussion Paper 2009 uppmanades utförare att via email ge feedback på Exposure Draft 2010. FASB och IASB skulle tillsammans överväga denna feedback som anlände i form av e-mailade Comment Letters (FASB, 2010, s.2-4). I Exposure Draft 2010 framkom att en harmonisering av regelverken skulle innebära omfattande och komplicerade förändringar. Leasingtagare vilka har en portfölj av tillgångar som innehas under operationella leasingavtal (särskilt de som har leasingavtal i fast egendom) skulle tvingas ge en långt mer detaljerad finansiell rapportering än tidigare. Anledningen var att leasingavgifter som uppstår från operationella leasingavtal enligt IFRS och US GAAP redovisas utifrån perioden de uppstår. Här skulle leasingtagare redovisa tillgångar och skulder som uppstår från leasingen. Det ansågs kräva omfattande extra resurser för att tillmötesgå ett sådant krav. Dessutom skulle intäkts- och kostnadsredovisningen i resultaträkningen förändras väsentligt.

Även för leasinggivaren skulle det föreslagna tillvägagångssättet skilja sig avsevärt från befintligt IFRS och US GAAP. Beroende på i vilken omfattning leasinggivaren behåller riskexponeringen för den underliggande tillgången så kan denne tvingas redovisa värdeminskning eller värdeökning. Om leasinggivaren behåller exponeringen för betydande risker eller fördelar i innehavet av den underliggande tillgången, så skulle leasingtagaren fortsätta redovisa den underliggande tillgången och dessutom upplysa om eventuella leasingavgifter. Om en leasinggivare inte behåller exponeringen för betydande risker eller fördelar i den underliggande tillgången skulle leasingavtalet redovisas på ett sätt som påminner om nuvarande redovisning av finansiella leasingavtal. Det skulle dessutom uppstå väsentliga förändringar i beräkningen av rätten att erhålla leasingavgifter, intäkter från leasingavtal samt redovisning och mätning av kvarvarande tillgångar (IFRS, 2010, s.7-8). Med andra ord var regeländringsförslagen så många och komplexa att de utifrån utförarnas perspektiv framstod som oöverstigligna.

4.3 Feedback på harmoniseringsförslagen (Comment Letters)

Som hittills framkommit innebar förslagen för ökad transparens komplexa förändringar i redovisningspraxis, vilket pekar på att regelskillnaderna var betydande och kanske rentav oöverstigligen. Denna syn framgick i alla branscher som undersöktes i uppsatsen, undantaget revisionsbranschen. Det syns i de Comment Letters som 2010 översändes till FASB och IASB i respons till Exposure Draft 2010.

4.3.1 Feedback på Exposure Draft 2010

Detaljhandels- och industribranschen

Comment Letters visar att branscher inom detaljhandel och industri hade en övervägande negativ inställning till ändringsförslagen, i och med att de innebar ökad komplexitet samt omställnings- och administrationskostnader. Exempel på det är Tyskland-baserade BMW:s respons.

The burden for lessees and lessors will be increased as a result of complexity of the proposal ... We consider that it is necessary to alidate – based on a cost /benefit analysis – that the proposed new rules will lead to substantial improvements in comparison with retaining and revising the current standard. (BMW, 2010, s.2)

Hong Kong Retail Management Association beklagade den omfattande finansiella rapportering som detaljhandelsbranschen skulle utsättas för vid en regelförändring. Organisationen beskrev även att internationellt vedertagna mått på rörelseresultat och finansiell ställning som EBIT och EBITDA skulle förändras vid en regelförändring.

The proposed change will impact tremendously on lessee financial reporting of the retail industry as it requires all leases to be reported on balance sheet. Subsequently assets and liabilities, and leverage ratios would increase, while capital ratios would decrease. (...) More importantly, as a result of these modifications, key business performance indicators including earnings before interest and tax (EBIT) and earnings before interest, tax, depreciation and amortization (EBITDA) would change accordingly. (Hong Kong Retail, 2010, s.1.)

Samtliga övriga bolag inom detaljhandel och tillverkningsindustri (samt fastighetsbransch) uttryckte identiska ställningstaganden. Här kan nämnas brittiska New Look Retail Group som pekade på de ökade kostnader som regeländringarna skulle leda till. Inte minst skulle det uppstå ökad komplexitet i de föreslagna kraven på detaljerad redovisning rörande utökande av leasingperioden, framtida förändringar i hyreskostnader och återstående värde.

Bank- och finansbranschen

Svenska Bankföreningen, brittiskägda Lloyds Banking Group och koreanska Credit Finance Association uttryckte samma åsikter som ovan nämnda företag inom detaljhandel och industri. Utöver att beklaga de ökade kostnaderna i de nya regelverkens komplexitet poängterades även att det nya förslaget inte innebär en förbättrad transparens. Samtidigt ansåg företagen att den administrativa bördan på leasingtagare och leasinggivare ökar. Det framgår inte minst i Svenska Bankföreningens Comment Letter nedan:

The ED [Exposure Draft] does not meet its purpose of improving transparency in accounting for leases and the administrative burden for lessees and lessors is increased as a result of the complexity of the proposal. (Svenska Bankföreningen, 2010, s.1.)

Svenska Bankföreningen betonade dessutom att nuvarande regelverk fungerar väl och inte borde ersättas.

Brittiskägda Lloyd's Banking Group uttryckte sig bekymmersamt inför de föreslagna ändringarna.

... we do not support the proposals for multiple approaches for lessors which we believe do not address the concern with the artificial distinction in IAS 17. Further we believe the performance obligation approach for lessors to be conceptually flawed. (Lloyd's Banking Group, 2010, s.1-2)

Svensk, brittisk samt koreansk Bank- och finansbransch ställde sig alltså negativt till regeländringsförslagen. De ansåg att ändringarna inte skulle leda till ökad transparens men till ökad komplexitet. Det gällde i synnerhet den börda som ställs på hyresgivaren genom kraven

att redovisa beräknade framtida förändringar i hyresintäkter. En beräkning som vanligtvis görs månadsvis, är komplex och vilar på lösa parametrar.

Leasingbranschen

Amerikanska Leasing 101 (2010) uttryckte snarlika åsikter som föregående Comment Letters. Företaget nämnde den asymmetri som riskerar att uppstå mellan leasingtagare och leasinggivare genom bristen på objektiva och pålitliga mätmetoder av beräknade framtida kassaflöden från leasingverksamheten, vilket innebär att leasingtagare och leasinggivare riskerar att göra olika beräkningar. Förslaget skulle alltså leda till minskad transparens på grund av svårigheter i att beräkna framtida kassaflödesintäkter. Ökad komplexitet skulle uppstå genom att i synnerhet storföretagen tvingas utföra månatliga snarare än årliga projekterade kostnads- och intäktsberäkningar. På grund av att värdet i leasingaktiviteten ständigt varierar innebär sådana månatliga kassaflödesberäkningar ökad komplexitet.

Revisionsbranschen

De företag och intresseorganisationer som representerar revisorer och redovisningsekonomer var mer positiva till ändringsförslagen. Här kan nämnas USA-baserade New Jersey Society of Certified Public Accountants (2010) som höll med om de flesta av ändringsförslagen. NJCPA var dock emot att vissa företag som har sin verksamhet integrerad i den hyrda enheten skulle balansräkna leasingen, eftersom den baseras på önskade snarare än faktiska resultat på framtida leasingintäkter. De föreslog även att icke-publika företag och ideella organisationer ska ha lägre rapporteringskrav, i och med att kostnaderna för en sådan rapportering överstiger nyttan den ger användarna. Även Storbritanniens Association of International Accountants (2010) ställde sig jakande till majoriteten av de ändringsförslag som normsättarna ville få feedback på. Det inbegrep inte minst föreslagna åtgärder för att tydliggöra gränsdragningarna mellan operationella och finansiella leasingavtal. Emellertid föreslog AIA att flertalet leasingintäkter kan redovisas som en separat not istället för direkt i redovisningen. Samma sak gäller värdet på de underliggande leasingtillgångarna (tillgångar minus skulder) vilka föreslås redovisas i en separat not istället för att integreras i bokföring och redovisning. Med andra ord uppfattade företagen i revisionsbranschen att förslagen innebar ökad transparens. Samtidigt föreslog de smärre justeringar i ändringsförslagen för att reducera komplexiteten i redovisningen för mindre bolag.

Utförarnas positiva, neutrala eller negativa respons på Exposure Draft 2010 sammanfattas i nedanstående tabell 2, bransch för bransch.

Tabell 2: Utförarnas respons på regeländringsförslagen i Exposure Draft 2010.

År	Land	Bransch	Företag / organisation	Respons
2010	USA	Bank/Finans	First Financial Bank	Negativ
2010	Sverige	Bank/Finans	Svenska Bankföreningen	Negativ
2010	UK	Bank/Finans	Lloyds Banking group	Negativ
2010	USA	Detaljhandel	Limited Brands	Negativ
2010	UK	Detaljhandel	New Look Retail group	Negativ
2010	Hong Kong	Detaljhandel	Hong Kong Retail Association	Negativ
2010	Korea	Finans	Credit Finance Association	Negativ
2010	USA	Fastigheter	McDonald's	Negativ
2010	USA	Industri	Associated General Contractors of USA	Negativ
2010	Tyskland	Industri	BMW group	Negativ
2010	USA	Industri	Koch Industries	Negativ
2010	USA	Leasing	Leasing 101	Negativ
2010	USA	Revision	NJS Certified Public Accountants	Positiv
2010	UK	Revision	Assoc. of International Accountants	Positiv

Som framgår i tabellen ovan var den negativa responsen på Exposure Draft 2010 omfattande. Samtliga framslumpade branscher, undantaget revisionsbranschen, var i grunden emot regelförslagen. Förslagen ansågs inte bidra till förbättrad transparens. Däremot förväntades komplexiteten i redovisningen öka avsevärt.

4.3.2 Feedback på Exposure Draft 2013

Efter emottagen respons omarbetade FASB och IASB regelförslagen i en andra Exposure Draft 2013 (FASB, 2013; IFRS, 2013). Även denna gång uppmanades samtliga intressenter att e-maila feedback på regelförslagen. I början av dokumentet framkommer att båda normsättarna står fast vid att i princip samtliga leasingtagare och leasinggivare ska redovisa de projekterade tillgångar och skulder som beräknas uppkomma genom leasingaktiviteten (IFRS, 2013, s.4). Till skillnad från föregående Exposure Draft medges dock enstaka branscher inom icke vinstdrivande verksamhet och fastighetsinvesteringar vissa undantag eller lätttnadsregler.

I grunden föreslås alltså omfattande regelförändringar i redovisningen av leasing även 2013 (FASB, 2013, s.11). Anledningen uppges vara att användare av finansiella rapporter vill ha en mer komplett och förståelig bild av företagets leasingaktiviteter (IFRS, 2013, s.5).

Resonemanget är att befintliga redovisningsmodeller för leasingavtal kräver att leasinggivare och leasingtagare klassificerar sina leasingavtal som antingen finansiella eller operationella leasingavtal och redovisar dem på olika sätt. Enligt normgivarna har dessa befintliga redovisningsmodeller kritiserats av användarna eftersom de inte alltid ger en rättvisande bild av leasingtransaktionerna, det vill säga modellerna är inte tillräckligt transparenta för användarna. Därigenom kvarstår det fundamentala problemet från Exposure Draft 2010, nämligen motståndet mot att majoriteten leasingtagare och leasinggivare åläggs genomföra komplexa redovisningar av ökning/minskningar i tillgång eller skuld som uppstår ur leasingen. I och med att uppsatsen avser undersöka krafterna bakom harmoniseringsprojektet snarare än varje individuell redovisningsregel för leasing så ges ingen ytterligare presentation av de konkreta ändringsförslagen i Exposure Draft 2013. Istället redogörs för responsen i Comment Letters från 2013.

Detaljhandels- och industribransch

VD för USA-ägda Diamond Offshore uttryckte motvilja mot att offshoreindustrin skulle inkluderas i det nya regelverket.

...the reaction to the changes has been extremely negative – all are opposed (...) to having the offshore drilling industry account for any dayrate contract as if it were a financial lease. (...) To whom are my financial statements prepared? Are they prepared to satisfy some theoretical accounting theory? I suggest they should be prepared for investors and other ultimate users of those financial statements.

(Diamond Offshore, 2010, s.1.)

I ovanstående citat framgår synen att ändringsförslagen inte skulle leda till ökad transparens för användarna men till ökad komplexitet och frustration för utförarna. Mer exakt uttryckte Diamond Offshores VD en ovilja mot att deras leasingkontrakt ska räknas som långsiktiga intäkter och därmed ingå i balansräkningen.

Representanter för Financial Executives International (FEI) betonade hur en betydande andel aktörer skulle omfattas av det nya regelverket och hur oerhört utmanande det skulle bli för

dem. Framförallt för de småföretag som tvingas genomföras månatliga värderingar av leasingkontrakten.

We believe that the views of financial statement users on what to do with lease accounting are highly fragmented and there does not appear to be a significant group that supports the principles the Boards have proposed. The ED will impose significant costs, require substantial interpretive effort, and divert valuable financial resources. (Financial Executives International, 2010, s.1-2.)

Ovanstående citat pekar på att ändringarna inte skulle bidra till ökad transparens för användarna i form av förenklad förståelse för de finansiella rapporternas innehåll. Däremot skulle de enligt FEI leda till ökad komplexitet för utförarna och därmed ökade redovisningskostnader.

En styrelserepresentant för National Association of Chinese Shipowners tillkännagav att normsättarna visserligen tog till sig en del av kritiken från föregående Exposure Draft 2010 och justerade tillvägagångssättet för att avgöra om en last räknas som lease eller service, samt förbättrade andra detaljförslag i regelverket. Däremot syntes inga fundamentala förändringar i Exposure Draft 2013. Styrelserepresentanten var därför av den bestämda åsikten att föreslaget regelverk inte borde implementeras eftersom det är för komplext och kostnadskrävande för utförarna av finansiella rapporter.

Through paragraphs BC102 to BC106, we understand that the boards (...) have tried to address those common concerns about the 2010 Exposure Draft (...) And, the boards have also simplified the proposals by permitting a lessee not to recognize assets and liabilities for leases with a maximum lease term of 12 months or less. However, the difficulties and problems in applying the proposed model remain, and we are of the strong opinion that the proposed standard should not be introduced. (National Association of Chinese Shipowners, 2013, s.1.)

Bank- och finansbransch

Ekonomichefen för amerikanska First Financial Corporate Services konstaterar att ett genomförande av föreslagna regelförändringar inte skulle öka transparensen för användarna eftersom informationen för leasing gentemot företagets totala ekonomiska ställning enkelt går att finna via årsredovisningens tillägg eller kompletterande information.

I have been a credit analyst for over 35 years and have never had a difficulty obtaining the necessary long term lease obligation figures from the financial statement notes so as to incorporate those obligations into my analysis of the overall financial condition of the company. (First Financial Corporate Services, 2013, s.2.)

Vidare konstaterar First Financial att de nya reglerna skulle innebära en signifikant negativ förändring för de leasingtagare och leasinggivare som utför de finansiella rapporterna, eftersom kostnaderna för ökade arbetstimmar och mjukvara skulle öka märkbart.

England-baserade European Banking Authority (EBA) välkomnade ändringsförslagets kärnprincip att leasingtagare i balansräkningen tar hänsyn till de tillgångar och skulder som uppstår ur leasingverksamheten eftersom det ökar rapporternas transparens för användarna. Däremot ställde de sig tvivlande till några av de förslag som skulle innebära ökad komplexitet för utförarna. Det gällde inte minst kravet att leasingtagare i redovisningen ska inkludera nyttjanderättsförmånen i den hyrda tillgången, även om nyttjanderätten är högst begränsad. EBA ifrågasatte även att klassificeringen av leasingen i typ A och B måste bero på tillgångsslag. Denna klassificering skulle resultera i att leasingen som regel klassificeras enligt konsumtionsprincipen i relation till den ekonomiska livslängden på den underliggande tillgången. Istället för tillgångsslag föreslogs förenklade regler med klassificering utifrån leasingtidens längd och nuvärdet på hyresbetalningen, där värdet på den underliggande tillgången används som riktlinje för klassificering (EBA, 2013).

Även USA-ägda Fifth Third Bancorp och PNC Financial Services Group välkomnade normsättarnas ambitioner att skapa en mer transparent redovisning, men noterade att förslaget skulle bidra till en sådan ökad komplexitet och kostnadsökning för omställning och upprätthållande av leasingredovisning att det inte kunde motiveras utifrån ett nytto- och kostnadsperspektiv.

Leasingbranschen

Verkställande direktören för kinesiska Yingda International Leasing uttryckte sig på ett sätt som sammanfattar de centrala ståndpunkterna i samtliga ovanstående Comment Letters.

While we do not object to the Boards' decision to require lessees to reflect an asset and a liability for all leases, we believe that the manner in which the Boards have chosen to reflect the asset and liability is unlikely to truly help investors and will be costly and complex for preparers to interpret and apply. (Yingda International Leasing, 2013, s.1.)

Bolagets VD tillkännagav alltså de justeringar som genomförts sedan föregående Exposure Draft, men betonade att de fundamentala delarna av regelverket är oförändrades och inte förbättrar transparensen för de användare som behöver granska finansiella rapporter. Komplexiteten ansågs dessutom öka, vilket skulle göra det kostsamt och resurskrävande för de betydande andelar leasingtagare och leasinggivare som tvingas utföra redovisningen enligt föreslaget regelsystem. Därför var bolagets VD av den bestämda åsikten att föreslagen ny standard inte bör introduceras.

Canadian Finance & Leasing Association (CFLA) är Kanadas största leasinggivare av utrustning och fordon, samt finansierar lån med fasta tillgångar som säkerhet. Med tanke på CFLAs verksamhet är det av vikt att finansiella rapporter tydligt visar leasingtagarens långsiktiga betalningsförmåga i förhållande till leasingkostnaden. Därför välkomnade även CFLA normsättarnas ambitioner för ökad transparens. Däremot hade de svårt att förstå hur den föreslagna redovisningen skulle kunna genomföras rent praktiskt. Komplexa krav på upplysning och redovisning, diskrepanser i det sätt som skilda leasingkategorier (t.ex. leasing på kort tid, leasing av utrustning respektive fastigheter, leasingkomponenter vilka inte ska räknas som leasing) och variationer i de framtida ekonomiska flöden som ska beräknas skapar en så omfattande komplexitet och brist på transparens för såväl användare och utförare att ändringsförslagen inte bör realiseras (CFLA, 2013). Även USA-baserade Air Lease Corporation uttryckte liknande tankegångar.

Revisionsbranschen

Malaysian Accounting Standards Board (MASB) ställde sig generellt jakande till ändringsförslagen. De uppskattade att den reviderade Exposure Draft från 2013 var mindre komplex genom att den var mer praktiskt genomförbar än föregående Exposure Draft från 2010. MASB kunde däremot inte stödja normsättarnas förslag på klassificering av leasingkontrakt i den redovisningsmodell som berör leasingtagare. Närmare bestämt ville inte MASB stödja den dubbla (A och B) modellen för klassificering som leasingtagare ställs inför. Anledningen är att klassificeringskriterierna är alltför komplexa och att kriterierna av klassificeringsmodell A är alltför odefinierade och svåråtgörbara (MASB, 2013).

Den feedback som utförarna gett på Exposure Draft 2013 sammanfattas i nedanstående tabell, bransch för bransch.

Tabell 3: Utförarnas respons på regeländringsförslagen i Exposure Draft 2013.

År	Land	Bransch	Företag / organisation	Respons
2013	USA	Bank/Finans	Financial Executives International	Negativ
2013	UK	Bank/Finans	European Banking Authority	Neutral
2013	USA	Bank/Finans	Fifth Third Bank	Negativ
2013	USA	Bank/Finans	PNC Financial Services group	Negativ
2013	UK	Bank/Finans	Financial Executives International	Negativ
2013	USA	Finans	Toyota Motor Credit Company	Negativ
2013	USA	Finans	First Financial Corp Services	Negativ
2013	Canada	Finans/Leasing	Canadian Finance & Leasing Corp.	Negativ
2013	Schweiz	Detaljhandel	Nestlé	Negativ
2013	USA	Industri	Diamond Offshore	Negativ
2013	Kina	Industri	National Assoc. of Chinese shipowners	Negativ
2013	Kina	Leasing	Yingda International Leasing	Negativ
2013	USA	Leasing	Air Lease Corporation	Negativ
2013	Malaysia	Revision	Malaysian Accounting Standards Board	Positiv

Som framgår i tabellen ovan var den negativa responsen på Exposure Draft 2013 omfattande. Nästan samtliga framslumpade företag och branscher var i grunden emot förslagen på regeländringar. Detta trots att normsättarna försökt anpassa sina förslag utifrån företagens feedback från föregående Exposure Draft 2010. Ett visst undantag syns i European Banking Authority som uttryckte ungefär lika delar optimism som pessimism gentemot regeländringarna. Revisionsbranschen var den enda bransch som instämde i de flesta förslagen på regeländringarna eftersom den, tvärtemot alla andra branscher, ansåg att ändringsförslagen

skulle bidra till ökad transparens för användarna och minskad komplexitet för utförarna i jämförelse med föregående Exposure Draft 2010.

4.3.3 Harmoniseringsprojektets upphörande

IASB och FASB samarbetade alltså för att utveckla en gemensam ny leasingstandard som skulle vara mer transparent för användarna. Efter kritiken mot Exposure Draft 2013 tog normgivarna avstånd från projektet (KPMG, 2017a) eftersom regelskillnaderna visade sig vara så komplexa och många att de blev oöverstigliga. Det medförde att normgivarna utvecklade separata regelverk för leasing. Däremot har regelverken nya gemensamma drag, eftersom normsättarna inledningsvis arbetade för en harmonisering. Reglerna innehåller emellertid tydliga skillnader som ett svar på harmoniseringsprocessens upphörande. Inte minst framgår att organisationerna var oförmögna att enas om exakt hur balansräkningen skulle redovisas. Ett tydligt exempel på det är att IFRS 16 inte längre avser dela upp leasingavtal i finansiella och operationella poster, medan amerikanska FASB planerar behålla klassificeringen (KPMG, 2017a). Båda regelverken redovisar dock samtliga leasingavtal längre än 12 månader i balansräkningen. I detta sammanhang beskriver PWC (2017, s.6-24) att ASC 842 klassificerar avtal utifrån fem kriterier. Om ett eller två av dessa kriterier är uppfyllda räknas avtalet som finansiellt enligt US GAAP. Eftersom IFRS inte har sådana kriterier blir leasingavtalen inte kriterieindelade.

På grund av förslagets komplexitet och regelverkens oöverstigliga regelskillnader kom normsättarna alltså att formulera separata redovisningsstandarder för leasing. Projektet kan därför anses som icke helt harmoniserat. Eftersom organisationerna utvecklat separata standarder finns inte mycket som tyder på att harmoniseringsprojektet av leasing kommer upptas inom närmaste framtid. FASB är ensamt om att klassificera leasingavtalen. Å andra sidan ska samtliga leasingavtal redovisas i balansräkningen, vilket visar att regelverken i någon mån harmoniserats. Att leasingavtalen skulle bli mer transparenta i de finansiella rapporterna var ett ursprungligt mål för båda organisationerna. Båda regelverken är därför på väg att realisera detta ursprungliga mål (KPMG, 2017a; PWC, 2017). Exakt varför målet om ökad transparens inte realiserades i ett gemensamt regelverk analyseras i nästa kapitel.

5. Analys

I analyskapitlet undersöks empiri utifrån uppsatsens teori och tidigare forskning.

5.1 Inledning

Efter att ha granskat organisationsdokumenten med teorierna om isomorfism och regerandekomplexet i åtanke växte tre övergripande teman fram. Dessa tre teman benämndes *transparens*, *komplexitet* och *oöverstigligena regelskillnader*. Vad gäller *transparens* avsågs främst användarnas behov av tydlighet i redovisningen. *Komplexitet* syftade framförallt på utförarnas motstånd mot komplexiteten i ändringsförslagen. *Oöverstigligena regelskillnader* kopplades till normsättarnas stora regelskillnader som skulle överbryggas samt till de skilda egenintressen som fick harmoniseringsprojektets aktörer att dra åt olika håll. Analysen struktureras efter dessa tre teman.

5.2 Användarnas behov av transparens

Empirin visade att normsättarna FASB och IASB motiverade ändringsförslagen utifrån användarnas behov av en mer transparent redovisning för att tolka finansiella rapporter. Detta skulle säkerställas genom att intäkter och kostnader från leasing blir mer transparent, där intäkterna och kostnaderna från leasingen blir synliga i balansräkningen. Å andra sidan klargörs inte hur stort behov användarna i realiteten hade av ökad transparens. Av Exposure Drafts framgår inte att användarna aktivt utövat påtryckningar för ett mer transparent regelverk. Snarare framgår att normsättarna antagit att användarna vill ha ett mer transparent regelverk. Frågan är om användarna i realiteten hade detta önskemål eller om det var ett ogrundat antagande från normsättarnas sida.

Användarna skulle inte kunna utöva några påtryckningar till förändringar utifrån *formell tvingande isomorfism*. Anledningen är att användarna inte kan tänkas ha någon uttalad formell makt att tvinga normsättarna till en regelförändring (Rodrigues & Craig, 2007; Douppnik & Perera, 2015). Däremot tycks användarna ha den informella makten att mana normsättarna till ökad transparens utifrån *informell tvingande isomorfism*. Att användarna skulle utövat denna form av påtryckning framgår alltså inte av uppsatsens material. *Mimetisk isomorfism* verkar inte vara en aktuell teori. Den applicerar snarare på organisationers strävan att efterlikna varandra på grund av att den andra organisationen upplevs som mer effektiv och legitim bland

intressenterna (DiMaggio & Powell, 1983; Rodrigues & Craig, 2007). Däremot kan användarnas påverkan analyseras utifrån *normativ isomorfism*. Antagandet är då att användare och normsättare har samma utbildningsinriktning och därmed snarlika professionella värderingar, oavsett om de befinner sig i USA, Europa eller någon annanstans i världen och oavsett om de tillhör en större organisation eller ett mindre företag. Användare och normsättare kan därför tänkas se det som en självklarhet att tillgångar och skulder från leasing måste vara synliga i balansräkningen. Normativ isomorfism kan därför vara en teoretisk modell som belyser användarnas önskan att skapa ett mer harmoniskt regelverk. Denna poäng förstärks av normsättarnas villighet att implementera komplexa och krångliga regler för att tillmötesgå kravet på förbättrad transparens. Om detta krav inte kom från användarna så bör det utifrån teorin ha kommit från normsättarnas värderingsgrunder och de formella regelsystem som etablerats sedan tidigare. Det kan jämföras med DiMaggio och Powell (1983) som betonar att gemensamma professionella värderingar genom normativ isomorfi bidrar till att vissa rutiner och förhållningssätt till yrket anses mer legitima än andra, vilket gör att organisationer konvergerar. Eftersom användarna inte tycks ha uttryckt några önskemål om regeländringar är det därför möjligt att ändringsförslagen vilar på normsättarnas föreställningar om ett behov att ändra på reglerna, snarare än att det skulle finnas ett sådant behov hos användarna. Detta antagande blir tydligt i uppsatsens empiri som upprepade gånger visar att ändringarna inte skapar ökad transparens för användarna.

Paralleller kan dras till DiMaggio och Powells (1983) legitimitetsbegrepp och Foucaults (1991) maktbegrepp som beskriver att sociala beteenden och formella regler behöver anses som legitima för att så många som möjligt ska vilja anamma dem. Det är dock oklart om normsättarna ökade sin legitimitet inför användarna. Utifrån empirin verkade det snarare som att regeländringarna inte bidrog till ökad transparens för användarna. Normativ isomorfism belyser inte heller varför utförarna stod i konflikt med normsättarna. Utförare, exempelvis redovisningsekonomer och controllers, lär ha utbildning och värderingar som är snarlika normsättarna. Ändå uttryckte de olika värderingar och önskemål. Med andra ord tycks fler bakomliggande krafter än isomorfi ha inverkat på harmoniseringsprojektet. Detta analyseras närmare nedan.

5.3 Utförarnas motstånd mot komplexitet

Tabell 2 och 3 i empirin visade att utförarnas motstånd mot de nya regelförslagen var enhälligt, oavsett vilken bransch de tillhörde, undantaget revisionsbranschen. Komplexitet och redovisningskostnader ansågs utgöra klara hinder mot ett praktiskt genomförande av regelförslagen. Ett annat argument var att de nya reglerna inte skulle ge mer transparens åt användarna.

Vid en jämförelse mellan branscher visade det sig alltså att argumenten emot förslagen var snarlika. Inom *detaljhandels- och industribranschen* ansågs regeländringarna bidra till ökad komplexitet, höjda omställnings- och administrationskostnader och förändringar i beräkningen av EBITDA. De uttryckte även ovilja mot att leasingkontrakten ska räknas som långsiktiga intäkter och att de tvingas genomföras månatliga värderingar av leasingkontrakten. Även *bank- och finansbranschen* betonade de ökade kostnaderna på grund av regelverkens komplexitet, inte minst vad gäller kraven att månadsvis redovisa beräknade framtida förändringar i hyresintäkter. Denna beräkning skulle bli komplex och vila på lösa parametrar snarare än innebära förbättrad transparens. De kritiserade även att leasingen skulle klassificeras i typ A och B beroende på tillgångsslag, eftersom klass A var för löst definierad.

Precis som bank- och finansbranschen noterade även företagen från *leasingbranschen* att ändringsförslagen skulle innebära ökade redovisningskostnader. De betonade förslagets brist på objektiva och pålitliga mätmetoder av beräknade framtida kassaflöden från leasingverksamhet. De konstaterade därför att investerare och andra användare av finansiella rapporter inte skulle uppleva en ökad transparens. I likhet med samtliga ovan nämnda branscher poängterade de även den ökade komplexitet som skulle uppstå om företagen tvingas utföra månatliga projekterade kostnads- och intäktsberäkningar. I dessa beräkningar skulle det tas hänsyn till skilda leasingkategorier och variationer i framtida ekonomiska flöden. Här kan observeras att leasingbranschen, precis som normsättarna, ville se ett transparent regelverk som tydligt visar leasingtagares långsiktiga betalningsförmåga i förhållande till leasingkostnaden. Ändå kunde branschen inte se hur den föreslagna redovisningen skulle kunna genomföras rent praktiskt. Uppsatsens empiri går därför i linje med Bae, Tan och Welker (2008, s.595) som betonar att en harmonisering kan bli kostsam i form av omskolning, teknisk systemutveckling och organisationsanpassning. Hail, Leuz och Wysockis (2010, s.356) argument att harmonisering förenklar och effektiviserar redovisning och revision för användare och utgivare av finansiella rapporter stämmer däremot inte med

uppsatsens empiri. Den enda bransch som ställde sig välvillig till ändringsförslagen var *revisionsbranschen*, det vill säga revisorer, redovisningsekonomer och andra ekonomiska rådgivare som kan antas ha ett egenintresse i att de komplicerade ändringsförslagen genomförs, eftersom fler utförare skulle behöva deras hjälp. Revisionsbranschen hade dock vissa förbättringsförslag, framförallt att gränsdragningarna mellan operationella och finansiella leasingavtal bör tydliggöras. I likhet med övriga branscher föreslogs även att komplexiteten kan minskas genom att leasingintäkter redovisas som en separat not istället för direkt i redovisningen. Vidare poängterades att klassificeringskriterierna i den dubbla redovisningsmodellen (klass A och B) är för komplex och bygger på kriterier som är alltför odefinierade och svårsmätbara.

Ovan framträder bilden av olika branscher som drivs av skilda intressen. Utförarna i leasingbranschen blir drabbade på grund av ökade redovisningskostnader. Regeländringarna kan även innebära att leasingföretagen förlorar möjligheten att kringgå vissa regler. Inte minst skulle de nya reglerna göra det svårare att redovisa leasingen som finansiell genom att skapa avtal som uppgår till max 75% av den ekonomiska livslängden. Att överge denna förmånliga regel som gällt inom FASB blir givetvis ett bakslag för dessa företag. Här kan tänkas att i synnerhet företagen från USA skulle protestera mot ändringsförslagen. Utifrån de framlumpade 28 Comment Letters var hälften från USA. Det är visserligen en stor andel, ändå kan konstateras att även företag från Storbritannien, Kina, Hong Kong, Canada, Tyskland, Sverige, Schweiz och Korea uttryckt sig negativt om ändringsförslagen. Ingen av dem uttryckte sig positivt. Argumenten mot regeländringarna var snarlika mellan alla länder och branscher (undantaget revisionsbranschen). Dessa argument går i linje med Rodrigues och Craig (2007) som påstår att en harmonisering av regelverk innebär kostnader i form av systemförändringar som är illa anpassade till lokala förhållanden. Revisionsbranschen är ett undantag. I och med att denna bransch består av revisorer och ekonomer som lever på finansiell rapportering faller det sig naturligt att de vill anamma regeländringarna. Dessa regeländringar kan därför antas ge revisorer fler arbetstillfällen i form av möjligheter att utbilda och upplysa om de nya reglerna. Ökad komplexitet i redovisningen skulle alltså innebära att fler företag söker rådgivning från revisorer och redovisningsekonomer. Det kan därför tänkas att revisionsbranschen utifrån egenintresse är positivt inställt till de ändringsförslag som innebär ökad kostnad och komplexitet för leasingverksamheter.

Utförarna i form av bolag som förknippas med leasingverksamhet satte alltså en press på att inte genomföra en harmonisering så som den presenterades i Exposure Drafts. Det kan jämföras med DiMaggio och Powell (1983) som poängterar att intressenter kan pressa organisationer att tillämpa vissa gemensamma regleringar. Denna tvingande isomorfism kan ta informella uttryck och baseras på individers och intressenters ekonomiska, sociala och kulturella förväntningar. Utifrån empirin tycks pressen främst grunda sig i ekonomiska förväntningar där utförarna ville undvika kostnader för extra arbetsinsatser, för egen del och för andra utförare. *Tvingande* och *normativ isomorfism* i form av ekonomiska och normativa förväntningar tycktes därför peka på krafter som manade normsättarna att efterlikna det gamla nationella regelverket istället för att drivas till en harmonisering mellan FASB och IASB.

Som tidigare framkommit (IASB, 2018, p.1.5-1.8; Douppnik & Perera 2015, s.103) lade normgivarna större vikt vid att tillmötesgå användarnas behov av transparens än utförarnas behov av enkel och kostnadseffektiv redovisning. Trots detta lyckades utförarna stoppa harmoniseringen. Som snart ska visa sig behövde utförarna stöd från amerikansk kongress för att stoppa harmoniseringsprojektet. DiMaggio och Powell (1983) konstaterar att organisationen måste betraktas som legitim för att bedriva sin verksamhet. Det står klart att normsättarna höll på att förlora sin legitimitet inför utförare (och amerikansk kongress). Bristande legitimitet tycks därför ha bidragit till att utförarna försökte stoppa normsättarnas harmoniseringsprojekt.

För att bedriva sin maktutövning antas därför att normsättarna behövde uppfylla utförarens och amerikansk kongress förväntningar på en kostnadseffektiv finansiell rapportering (jfr Foucault, 1982, s.777). *Informell tvingande isomorfism* skulle därför kunna belysa de krav som ställdes på normgivarna att harmoniseringen inte skulle genomföras. Kraven från utförarna bestod av tusentals e-mailutskick i form av Comment Letters från större och mindre organisationer och bolag. Det är oklart om det var tillräckligt för att normgivarna skulle bromsa harmoniseringsprocessen. Det är möjligt att harmoniseringen stoppades först efter att amerikansk kongress uppmanade FASB att avstå från harmonisering (vilket analyseras närmare i nästa delkapitel). Utifrån *formell tvingande isomorfism* framkom i empirins Comment Letters att utförarna enbart kunde uppmana men inte tvinga normgivarna att upphöra försöken till konvergens utifrån framlagda förslag. En förklaring kan här vara att utförarna såg mer legitimitet i att efterlikna de gamla regelsystemen på grund av mindre komplexitet samt lägre omställnings- och administrationskostnader. Även betraktat utifrån *mimetisk isomorfism* och *normativ isomorfism* är det klart att utförarna krävde en tillbakagång

till invanda nationella rutiner och redovisningsregler snarare än ansluta till en isomorf process som enligt utförarna hade varit alltför komplex och kostsam för dem. I detta sammanhang kan det ligga nära till hands att avfärda isomorfism som förklaringsmodell i den meningen att utförarna bidrog till separation snarare än konvergens mellan organisationer. Här poängterar dock DiMaggio och Powell (1983) att en organisation ökar sin legitimitet genom att mima eller efterlikna *mer framgångsrika* organisationer.

Enligt resonemangen i uppsatsens teoriavsnitt kan relationerna mellan normsättare och utförare även betraktas utifrån Foucaults maktperspektiv. Utifrån Comment Letters står det klart att utförarna enbart kunde ”uppmåna” och ”vara emot” en regelförändring. Utförarnas uppmaningar tycktes utgöra ett otillräckligt inflytande på normsättarna. Det framgår av att normsättarna enbart genomförde mindre justeringar i Exposure Draft 2013, trots att Exposure Draft 2010 bemötts med omfattande kritik av utförarna. Dessa slutsatser går i linje med Eriksson-Zetterquist (2009, s.74-76) som visar att organisationer med mer inflytande än andra organisationer kan sätta spelreglerna. Detta förhållande tycks bli tydligt i relationen mellan normsättare och utförare.

Foucaults regerandekomplex innehåller dock fler nyanser och dimensioner än enkla jämförelser av vilka aktörer som har mest inflytande. Utförarnas negativa uttryck i Comment Letters kan vara ett uttryck för organisationens egenintressen. Dessa organisationer kan tänkas ha större intresse av att minimera overheadkostnaderna för redovisning snarare än upprätthålla en transparent redovisning. Dessa resonemang går i linje med Eriksson-Zetterquist (2009, s.76) som poängterar att organisationer kan bevaka sina egenintressen genom att försöka sätta spelreglerna i förhållande till omgivningen. Utifrån empiri, teori och tidigare forskning tycks det därför ha uppstått en konflikt mellan utförarnas intressen för kostnadsminimering å ena sidan respektive normsättarnas och användarnas intressen av en rättvisande och transparent redovisning å andra sidan. Det resulterade i oöverstigliga regelskillnader och avbrutet harmoniseringsprojekt.

5.4 Överstigitliga regelskillnader

Hittills har analysen identifierat krafter som drog åt olika håll i ett harmoniseringsprojekt där politiska aktörer, normsättare, användare och utförare försökt enas kring komplicerade regelverk. Användarnas behov av transparens krockade med utförarnas behov av enkel och kostnadseffektiv redovisning. Normgivarna fick därför problem med att överbrygga användarnas och utförarnas intressen. Under dessa omständigheter valde normsättarna att tillmötesgå användarnas behov av transparens snarare än förenkla regelsystemet för utförarna. Dessa intressekonflikter på mikronivå tycks relatera till maktrelationer gentemot politiska aktörer på makronivå. Det gäller inte minst amerikanska kongressen som efter publiceringen av Exposure Draft 2013 uppmanade FASB att inte implementera det föreslagna regelverket, som enligt Morgan, Pointer och Berg (2015) skulle ha inneburit alltför omfattande omställningskostnader för utförarna. Efter amerikanska kongressens uppmaning drog sig FASB ur harmoniseringsprojektet.

Med *informell tvingande isomorfism* i åtanke verkar det alltså som att utförarna hade en informell makt att genom lobbying inverka på harmoniseringsprojektet genom protesterna i Comment Letters. Med *formell tvingande isomorfism* i åtanke framgår att amerikansk kongress hade ett slutgiltigt mandat att stoppa FASB:s försök till harmonisering på de villkor som angavs. Med utgångspunkt från Foucaults regerandekomplex styrs normsättarna av maktrelationer gentemot stat. Statens inflytande över normsättare, användare och utförare utövas genom regerande, disciplin och suveränitet, där statens ideal internaliserades i aktörerna (Gordon, 1991, s.4; Foucault, 1995, s.183; Dean, 1999, s.20). Den teoretiska utgångspunkten är här att normsättare, användare och utförare styrs av EU-parlament eller amerikansk kongress. Dessa två politiska aktörer står dessutom i maktrelation gentemot varandra.

Samtidigt visar empirin att utförare kunde påverka politiska aktörer genom lobbying. I Comment Letters framgick att inte minst amerikanska utförare var negativt inställda till förslagen på regeländringar. Ett skäl tycks enligt empirin vara att regelförändringarna var uppenbart ogynnsamma mot de utövare som efterföljde FASB:s regelsystem, eftersom det nationella regelverket på så många sätt skilde sig från föreslaget gemensamt regelverk. Teorin visade dessutom att USA genom sin storlek har större möjligheter att sätta egna spelregler på internationell arena, vilket kan ha gjort amerikansk kongress mer benägen att uppmana till avbrott av harmoniseringsprojektet. Paralleller kan här dras till De Lange och Howieson

(2006, s.1009) som poängterar att större länder har mindre behov av att samarbeta med omvärlden, eftersom de har tillräckliga nationella resurser. En annan parallell kan dras till Goeltz (1991, s.85) som visar att USA är en makt med betydande inflytande på den politiska arenan och därför kan välja att behålla sitt eget regelverk US GAAP. USA:s relativt oberoende ställning på den internationella politiska arenan kan därför ha bidragit till att FASB officiellt meddelade att de avbröt samarbetet för att kunna tillmötesgå de amerikanska utförarnas intressen av en enklare redovisning. Om ovanstående resonemang ställs på sin spets handlar det därför om hur stora nationella eftergifter EU-parlamentet respektive USA:s kongress vill göra för att etablera ett harmoniserat internationellt regelverk.

En annan fråga är hur maktrelationer mellan politiska aktörer format samarbetet mellan normsättarna. Som konstaterats i uppsatsens teorikapitel pekar isomorfism på att två organisationer efterliknar varandra av tvingande, mimetiska och normativa skäl. I ovanstående resonemang väcks därför frågan vilken organisation som får behålla sin ursprungliga form och vilken som måste förändras. Det är i detta sammanhang som maktbalansen mellan politiska aktörer som amerikansk kongress och EU-parlament synliggörs. I och med att IASB efterföljs huvudsakligen i EU och FASB efterföljs i USA så påverkas harmoniseringsprojektet av dessa två politiska aktörer. Ur ett maktperspektiv kan därför hävdas att amerikanska kongressens motvilja till harmonisering handlar om en ovilja att anpassa sig till EU:s regelkrav. Utifrån empirin framgår nämligen att USA tvingades till större eftergifter än motparten och avbröt samarbetet. I detta sammanhang indikerade Exposure Drafts att USA är berett att ge avkall på internationellt samarbete för att gå tillmötes utförarnas nationella intressen (IASB, 2018). Å andra sidan kommenterar Goeltz (1991) att ett fullständigt avhopp från harmoniseringsprojektet skulle minska USA:s makt och inflytande över den internationella redovisningens utveckling.

Resultatet av ovanstående utveckling tycks vara att IFRS blivit det mest världsomspännande regelverket, medan US GAAP riskerar att exkluderas ur den globala redovisningsstandard som växer fram. Det bekräftas delvis av Rodrigues och Craig (2007) som poängterar att IFRS gavs mer legitimitet och makt när samtliga EU-länder accepterade det. Genom att EU-länderna kom att omfattas av ett gemensamt regelverk sänktes de internationella europeiska transaktionskostnaderna och jämförbarheten ökade, där samtliga stater formulerade gemensamma former av finansiella rapporter. Med hänvisning till Foucaults maktteori samt teorin om isomorfism och legitimitet är IFRS därför den mest legitima redovisningsstandarden med störst möjligheter att diktera villkoren på internationell arena.

Genom ovanstående resonemang tydliggörs alltså att harmoniseringsprojektet avbröts på grund av divergerande krafter på mikronivå mellan användare och utförare samt av divergerande krafter på makronivå mellan amerikansk kongress och EU-parlament, där utförarna via lobbying övertygade amerikansk kongress om att avbryta harmoniseringsprojektet för leasing.

Trots att normsättarna inte helt lyckades harmonisera regelverken visar Exposure Drafts 2016-2018 att harmonisering i någon mån uppnåddes. Båda regelverkens redovisning av operationella leasingavtal har blivit mer transparenta och rättvisande för användarna, samtidigt som de är mindre komplexa och kostsamma för utförarna. Även om leasing fortfarande redovisas och klassificeras på skilda sätt inom IFRS och US GAAP är det nu enklare för användare att få en rättvisande bild av företaget, eftersom alla leasingavtal numera redovisas som tillgångar och skulder i balansräkningen och inte bara som hyreskostnad i resultaträkningen. Eftersom operationella avtal redovisas som skuld på ett mer transparent sätt för användarna så har den internationella jämförbarheten ökat (jfr IFRS, 2016; IASB, 2018).

5.5 Sammanfattning av analys

Analysen lyfte fram två övergripande trender. Teorin om tvingande, mimetisk och normativ isomorfism synliggjorde varför regelverken konvergerade. Foucaults regerandekomplex synliggjorde varför regelverken divergerade. Utifrån teorin om isomorfism framkom att FASB och IASB behövde harmoniseras för att möjliggöra global transparens i finansiella rapporter. Behovet av transparens medförde att utförarna möttes av ökad komplexitet samt ökade redovisningskostnader och svårigheter att kringgå vissa redovisningsregler. Utförarna framförde problemet för amerikansk kongress. Genom sina maktbefogenheter kunde amerikansk kongress uppmana FASB till att avbryta sin delaktighet i harmoniseringsprojektet. Resultatet blev att FASB och IASB divergerade och anpassade sina regelverk mer till lokala och nationella intressen.

6. Slutsatser och avslutande diskussion

Nedan diskuteras studiens forskningsfrågor utifrån teori, empiri och analys.

Syftet med denna studie var att analysera några av de krafter som format harmoniseringsprojektet för en gemensam internationell redovisningsstandard för leasing, för att bättre förstå varför vissa harmoniseringsprojekt avbryts. För att tillmötesgå detta syfte formulerades frågeställningen *Hur har politiska aktörer, normsättare, samt utförare och användare av finansiella rapporter påverkat utgången av harmoniseringsprojektet för regelverk om leasing?*

6.1 Harmoniseringsprojektets drivkrafter

Harmoniseringsprojektets drivkrafter kan sammanfattas utifrån teorikapitlets figur 1 som beskriver sex aktörer som påverkade utformningen av ett gemensamt regelverk för leasing, nämligen amerikansk kongress och EU-parlament, normsättarna FASB och IASB samt utförare och användare av finansiella rapporter.

Analysen visade att IASB behövde godkännande från EU-parlament och FASB behövde godkännande från amerikansk kongress för att skapa ett mer transparent gemensamt regelverk. EU-parlamentet uppmanade IASB att harmonisera regelverket i samarbete med FASB. Amerikansk kongress bidrog till att FASB:s komplexa regelbaserade regelverk anpassades mer till IASB:s principbaserade standard. Regelskillnaderna i FASB:s och IASB:s regelverk för leasing kom förslagen på nytt gemensamt regelverk att framstå som ogenomförbart. Utförarna av finansiella rapporter ansåg att det föreslagna regelverket inte skulle ge ökad transparens för användarna av rapporterna. Vidare ansåg utförarna att föreslaget regelverk var för komplext och kostsamt att implementera för dem. Undantaget var företag från redovisningsbranschen som tvärtom var för de förslag som lagts fram. Antagandet blev här att redovisningsbranschen skulle få in fler lukrativa uppdrag för att lösa utförarnas svårigheter med det nya regelverket. Det bekräftas av Albu & Albu (2011, s.50-51) som visar att ”the Big 4” PwC, Ernst & Young, Deloitte och KPMG såg till att underlätta implementeringen av IFRS redovisningsstandard genom att tillhandahålla betald rådgivning åt utförare gällande det nya regelverket.

FASB:s och IASB:s argument för de komplexa förslagen var att användarna behövde en mer transparent redovisning. Uppsatsen visar dock inte att användarna uttryckt sådana önskemål. I linje med Eisenschmidt och Schmidt (2016, s.15-16) framgår att IASB främst försökt tillfredsställa EU-parlamentets förväntan på ett mer transparent gemensamt regelverk. På grund av höga kostnader att utföra finansiella rapporter utifrån de nya transparenta men komplexa reglerna så protesterade utförarna mot regelförslagen. Det gällde såväl amerikanska som icke-amerikanska utförare, men i likhet med Mellado och Parte (2014) pekade empirin på att protesterna var mycket skarpa bland amerikanska utförare. Amerikanska utförares protester utgjorde enligt Mellado och Parte (2014, s.138) omkring hälften av samtliga Comment Letters som publicerades 2013. Denna lobbying utfördes framförallt av stora och mogna bolag med höga vinster i leasingbranschen (Mellado & Parte, 2014, s.138). Amerikansk kongress uppfattade utförarnas protester och uppmanade FASB att avsluta harmoniseringsarbetet för leasing. Uppenbarligen ansåg amerikansk kongress att det fanns en gräns för hur stora eftergifter amerikanska utförare skulle utstå för att tillmötesgå kraven på ett gemensamt globalt regelverk, vilket är ett regelverk som tycks ha gått mer i linje med IASB:s än med FASB:s regelverk. På grund av regelverkens komplexitet och aktörernas ovan nämnda maktrelationer blev regelskillnaderna mellan FASB:s och IASB:s regelverk oöverstigliga.

6.1.1 Teoretisk reflektion

Utifrån *tvingande isomorfism* framkom att EU-parlament drivit IASB och FASB mot konvergens. Dels på grund av behovet av transparent leasingredovisning som visar intäkter och skulder från leasing i balansräkningen. Dels på grund av påverkan från EU-parlament och amerikansk kongress för en transparent och mer rättvisande redovisning. Utifrån *mimetisk isomorfism* visade empirin att båda normsättarna eftersträvade att efterlikna varandra för att uppnå större gemensam och global legitimitet. Utifrån *normativ isomorfism* framkom att användare, utförare och normsättare av finansiella rapporter haft snarlik utbildning och värderingar som bidrog till att regelverken konvergerar. Skilda intressen drog dock isär dessa isomorfa krafter, vilket diskuteras nedan.

Utifrån Foucaults maktperspektiv, det så kallade *regerandekomplexet*, tydliggjordes mer exakt vilka syften användare, utförare och normsättare tjänade. Normsättarna hade i uppdrag att tillmötesgå politiska aktörers intressen av en mer transparent leasingredovisning. Genom

Comment Letters gav utförarna skarpa protester på normsättarnas Exposure Draft 2010. Normsättarnas Exposure Draft 2013 var förhållandevis oförändrad vilket kan tolkas som att utförarna på egen hand inte förmådde påverka eller avsluta harmoniseringsprojektet. Först när amerikansk kongress uppmanade FASB att upphöra med samarbetet så avslutades harmoniseringsprojektet. Foucaults maktperspektiv pekade även på att de två normsättarna representerade inte bara sina respektive organisationer men även stater med skilda maktinflytanden. IASB representerade övervägande europeiska statliga intressen som svarade inför EU-parlamentet medan FASB representerade amerikanska intressen som svarade inför amerikansk kongress. I och med att USA:s utförare tvingades till så omfattande eftergifter så avbröts harmoniseringsprojektet. Detta resonemang går i linje med Rodrigues och Craig (2007, s.754) vilka utifrån Foucaults maktperspektiv konstaterar att USA i tidigare harmoniseringsprojekt mellan FASB och IASB tvingats erkänna sin relativt lägre makt i förhållande till EU och EU-parlamentet. Stora länder som USA kan av patriotiska skäl motiveras att avbryta sådana samarbeten (Rodrigues & Craig, 2007, s.749). Som framkom i uppsatsens inledning är USA är en av världens största ekonomier och har därför en förhållande oberoende ekonomisk maktställning i världen, vilket enligt Goeltz (1991, s.85) bidrar till att landet inte vill harmoniseras med andra regelverk om det tvingas till omfattande eftergifter.

6.2 Avslutande diskussion

Sammantaget kunde uppsatsen med isomorfism och Foucaults maktperspektiv som utgångspunkt identifiera några av de konvergerande och divergerande krafterna i harmoniseringsprojektet för leasing. Vid ytligare granskning tycktes projektet framskrida genom behovet av gemensamt regelverk, där normsättarna försökte enas kring ett regelverk som tog primär hänsyn till användarnas krav på transparens och sekundär hänsyn till utförarnas behov av minskad komplexitet. Vid djupare granskning synliggjordes dock att maktutövningen av politiska institutioner som EU-parlament och amerikansk kongress över normsättare, utförare och användare avgjorde harmoniseringsprojektets utgång.

Vid en första granskning tycktes regeländringarna främst vara till för användarna, vilket framkommer i normsättarnas argument för regeländringar. Utifrån den modell som ställdes upp i uppsatsens teorikapitel blev det däremot klart att IFRS främst försökte tillmötesgå EU-

parlamentets förväntningar. Dessa förväntningar tycktes sakna förankring bland användare och utförare. Analysen visade även att utförarna agerat utifrån egenintresse, där de utförare som skulle mötas av ökade kostnader protesterade mot ändringsförslagen medan utförarna i revisionsbranschen som skulle ges ökade intäkter genom harmoniseringen var för ändringsförslagen. Ovanstående krafter i form av samarbeten mellan nämnda aktörer, maktordningen mellan dessa aktörer, aktörernas egenintressen och komplexiteten i de skilda regelsystemen tycks därför ha avgjort utgången i harmoniseringsprojektet.

Som nämnts i metodavsnittet kan tänkas att andra teoretiska utgångspunkter hade belyst harmoniseringsprojektet utifrån alternativa perspektiv och bidragit till andra resultat. Därtill kan tilläggas att det antagligen hade varit svårt att belysa krafterna utan tillämpning av ovanstående teorier. Det gäller i synnerhet Foucaults regerandekomplex som tydliggjorde hur maktrelationer mellan politiska institutioner, normsättare samt utförare och användare kan avgöra utgången i en harmoniseringsprocess om leasingredovisning. Genom tillämpningen av teorin kom studien därför fram till resultat som var nya och oväntade för uppsatsförfattaren. Studien kan därför ha bidragit till att ge nya infallsvinklar på maktrelationer mellan aktörer i harmoniseringsprocesser av internationell redovisningsstandard. I sådana fall har studiens syfte uppnåtts. Trots att studiens resultat, som kretsar kring regelverket för leasing, inte kan antas vara direkt generaliserbart på andra regelverk är förhoppningen att resultatet ger en antydning om varför vissa harmoniseringsprojekt slutförs medan andra avbryts.

6.3 Förslag till framtida forskning

Ett framtida forskningsprojekt skulle kunna utgå från samma frågeställning och teorier men tillämpat på annat harmoniseringsprojekt än leasing. Det skulle kunna bidra till en mer varierad bild av de bakomliggande krafterna i harmoniseringsprocesser av internationell redovisningsstandard. Studien skulle även kunna replikeras i framtiden för att testa om studien får snarlika resultat och om läget har förändrats i relationerna mellan IASB och FASB vad gäller harmoniseringen av leasingregelverk

Referenslista

Albu, C.N. & Albu, N. (2011). The power and the glory of Big 4: a research note on independence and competence in the context of IFRS implementation. *Accounting and Management Information Systems*, 10(1): 43-54.

Alvesson, M. & Sköldberg, K. (2017). *Tolkning och reflektion: vetenskapsfilosofi och kvalitativ metod* (3 uppl.). Lund: Studentlitteratur.

Artsberg, K. (2002). Striden om makten över redovisningen: globalisering och international redovisningsharmonisering. *Balans: tidskrift för auktoriserade revisorer*, 4: 26-29.

Association of International Accountants. (2010). *Comment Letter*.

http://eifrs.ifrs.org/eifrs/comment_letters//83/83_10519_AssociationofInternationalAccountantsAIA_0_ED201009_CL634ASSOCIATIONOFINTERNATIONALACCOUNTANTS.pdf [2018-11-18]

Bae, K. H., Welker, M. & Tan, H. (2008). International GAAP differences: The impact on foreign analysts. *Accounting Review*, 83(3): 593-628.

Ball, R. (2006). International Financial Reporting Standards (IFRS): Pros and cons for investors. *Accounting and Business Research, International Accounting Policy Forum*, 36(1): 5-27.

Barbu, E. M., Dumontier, P., Feleagă, N. & Feleaga, L. (2014). Mandatory Environmental Disclosures by Companies Complying with IASs/IFRSs: The Cases of France, Germany, and the UK. *The International Journal of Accounting*, 49(2): 231-247.

Barker, J., Farber, T., McKinney, S., Tim Kolber, D. & Touche L.L.P. (2016). *Heads Up – FASB's new standard brings most leases onto the balance sheet*. <https://www.iasplus.com/en-us/publications/us/heads-up/2016/issue-5> [2018-04-03]

Barone, E., Birt, J. & Moya, S. (2014). Lease Accounting: A Review of Recent Literature. *Accounting in Europe*, 11(1): 35-54.

BMW (2010). *Comment Letter*.

http://eifrs.ifrs.org/eifrs/comment_letters//83/83_10856_ThomasWittigBMWGroup_0_ED201009_CL751BMWGROUP.pdf [2018-11-18]

Bryman, A. & Bell, E. (2013). *Företagsekonomiska forskningsmetoder* (2 uppl.). Stockholm: Liber.

Carabine, J. (1995). Unmarried Motherhood 1830-1990: A Genealogical Analysis, i M. Whetherell, S. Taylor & S. Yates, *Discourse as Data: A Guide for Analysis*, 267-310. London: Sage and the Open University Press.

CFLA (2013). *Comment Letter*.

http://eifrs.ifrs.org/eifrs/comment_letters//24/24_11249_DavidPowellCanadianFinanceampLeasingAssociationCFLA_0_ED201306_CL463CFLA.pdf [2018-11-18]

Chee Chiu Kwok, W. & Sharp, D. (2005). Power and international accounting standard setting: Evidence from segment reporting and intangible assets projects. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 18(1): 74-99.

Dean, M. (1999). *Governmentality: Power and Rule in Modern Society*. London: Sage

Deegan, C., & Unerman, J. (2011). *Financial Accounting Theory* (2 uppl.). UK: McGraw-Hill Education.

De Lange, P. & Howieson, B. (2006). International accounting standards setting and U.S. exceptionalism. *Critical Perspectives on Accounting*, 17: 1007-1032.

Deloitte (2017). *IASB- FASB convergence*. iasplus.com/en/projects/completed/other/iasb-fasb-convergence [2018-02-22]

Deloitte (u.å.). *Leases: Key differences between U.S. GAAP and IFRS*. iasplus.com/en-us/standards/ifrs-usgaap/leases [2018-02-22]

Denscombe, M. (2009). *Forskningshandboken för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. Lund: Studentlitteratur.

Diamond Offshore. (2013). *Comment Letter*.

http://eifrs.ifrs.org/eifrs/comment_letters//24/24_6872_GrayKrenekDiamondOffshoreDrillingInc_0_ED201306_CL33DiamondOffshoreDrilling.pdf [2018-11-18]

Dillard, J.F., Rigsby, J.T. & Goodman, C. (2004). The making and remaking of organizational context: Duality and the institutionalization process. *Accounting, Auditing and Accountability Journal*, 17(4):506-42.

DiMaggio, P. J. & Powell, W.W. (1983). The iron cage revisited: institutional isomorphism and collective rationality in organizational fields. *American Sociological Review*, 48(2): 147-160.

Doupnik, T. & Perera, H. (2015). *International accounting* (4 uppl.). Dubuque: McGraw-Hill Education.

EBA (2013). *Comment Letter*.

http://eifrs.ifrs.org/eifrs/comment_letters//24/24_2533_AndreaEnriaEuropeanBankingAuthorityEBA_0_20130913EBACommentLetterEDLeases.pdf [2018-11-18]

Eisenschmidt, K. & Schmidt, M. (2016). *Responsiveness as a Challenge for the Legitimacy of the IASB - An Evaluation of Current International Accounting Regulation and of Alternative Approaches*. USA: SSRN.

Erchinger, H. & Melcher, W. (2007). Convergence between US GAAP and IFRS: Acceptance of IFRS by the US Securities and Exchange Commission (SEC). *Accounting in Europe*, 4(2): 123-139.

Eriksson, L.T. & Wiedersheim-Paul, F. (2014). *Att utreda, forska och rapportera* (10. uppl.). Stockholm: Liber.

Eriksson-Zetterquist, U. (2009). *Institutionell teori – idéer, moden, förändring*. Stockholm: Liber.

Farrell, H. & Newman, A. (2015). The New Politics of Interdependence: Cross-National Layering in Trans-Atlantic Regulatory Disputes. *Comparative International Studies*, 48(4): 497-526.

FASB-a (u.å). *About the FASB*. FASB Organisation. fasb.org/facts/ [2018-03-27]

FASB-b (u.å). *Comparability in international accounting standards – A brief history*. fasb.org/jsp/FASB/Page/SectionPage&cid=1176156304264 [2018-05-18]

FASB (2009). *Discussion Paper, Leases: Preliminary Views*. fasb.org/DP_Leases.pdf [2018-11-18]

FASB (2010). *Proposed Accounting Standards Update – Leases*. fasb.org/jsp/FASB/Document_C/DocumentPage?cid=1176157191432&acceptedDisclaimer=true [2018-11-18]

FASB (2013). *A revision of the 2010 proposed FASB Accounting Standards Update*. fasb.org/jsp/FASB/Document_C/DocumentPage?cid=1176162613656&acceptedDisclaimer=true [2018-11-18]

FASB (2016). *Comparability in international accounting standards - a brief history*. <http://www.fasb.org/jsp/FASB/Page/SectionPage&cid=1176156304264> [2019-03-08]

FEI Daily. (2018). ASC 842, *Leases: You Need to Start Now*.

[https://daily.financialexecutives.org/FEI-Daily/March-2018/ASC-842,-Leases"-You-Need-to-Start-Now.aspx](https://daily.financialexecutives.org/FEI-Daily/March-2018/ASC-842,-Leases) [2018-04-04]

Financial Executives International. (2013). *Comment Letter*.
http://eifrs.ifrs.org/eifrs/comment_letters//24/24_6780_StephenJCosgroveFinancialExecutivesInternationalFEI_0_ED201306_CL2BFEICommitteeonCorporateReporting.pdf [2018-11-18]

First Financial Corporate Services. (2013). *Comment Letter*.
http://eifrs.ifrs.org/eifrs/comment_letters//24/24_6876_HarveyGordonFirstFinancialCorporateServicesInc_0_ED201306_CL47FirstFinancialCorporateServicesInc.pdf [2018-11-18]

Foucault, M. (1982). The Subject and Power. *Critical Inquiry*, 8:777-95.

Foucault, M. (1991 [1978]). Governmentality, i G. Burchell, C. Gordon & P. Miller, *The Foucault Effect: Studies in Governmentality*, 87-104. Chicago: University of Chicago Press.

Foucault, M. (1995 [1975]). *Discipline and Punish: The Birth of the Prison*. New York: Vintage.

Garland, D. (1997). 'Governmentality' and the Problem of Crime: Foucault, *Criminology, Sociology. Theoretical Criminology*, 1(2): 173-214.

Ghio, A. & Verona, R. (2015). Accounting harmonization in the BRIC countries: A common path? *Elsevier*, 39: 121-139.

Goeltz, R. K. (1991). International Accounting Harmonization: The Impossible (and Unnecessary?) Dream. *Accounting Horizons*, 5(1): 85.

Gordon, C. (1991). Governmental Rationality: An Introduction, i G. Burchell, C. Gordon & P. Miller, *The Foucault Effect: Studies in Governmentality*. Chicago: University of Chicago Press.

Graneheim, U.H & Lundman, B. (2012). Kvalitativ innehållsanalys. I M. Granskär, B. Höglund-Nielsen (Red), *Tillämpad kvalitativ forskning inom hälso- och sjukvård*. Lund: Studentlitteratur.

Hail, L., Leuz, C., & Wysocki, P. (2010). Global accounting convergence and the potential adoption of IFRS by the US (Part I): Conceptual underpinnings and economic analysis. *Accounting Horizons*, 24(3): 355-394.

Halvorsen, K. (1997). *Samhällsvetenskaplig metod*. Lund: Studentlitteratur.

Hoarau, C. (1995). International accounting harmonization: American hegemony or mutual recognition with benchmarks? *European Accounting Review*, 4(2), s.217-233.

Hong Kong Retail Management Association. (2010). *Comment Letter*.
http://eifrs.ifrs.org/eifrs/comment_letters//83/83_9421_RuthYuHongKongRetailManagementAssociation_0_ED201009_CL263HongKongRetailManagementAssoc.pdf [2018-11-18]

- Hörnqvist, M. (1996). *Foucaults maktanalys*. Stockholm. Carlssons bokförlag.
- IASB (2018). *Conceptual Framework for Financial Reporting*. London: IASB.
- IFRS (u.å). *Issued Standards*. ifrs.org/issued-standards/list-of-standards/conceptual-framework [2018-08-13]
- IFRS (2010). *Exposure Draft ED/2010/9 – Leases*. ifrs.org/-/media/project/leases/exposure-draft/published-documents/ed-leases-august-2010.pdfv [2018-11-18]
- IFRS (2013). *Exposure Draft ED/2013/6 – Leases*. ifrs.org/-/media/project/leases/revised-ed/published-documents/ed-leases-may-2013.pdf [2018-11-18]
- IFRS (2015). *Mission Statement*. <http://www.ifrs.org/About-us/Pages/IFRS-Foundation-and-IASB.aspx> [2019-02-28]
- IFRS (2016). *Effects Analysis. IFRS 16- Leases*. ifrs.org/-/media/project/leases/ifrs/published-documents/ifrs16-effects-analysis.pdf [2018-04-30]
- IFRS.org (2018a). *Exposure Draft and comment letters – Leases*. ifrs.org/projects/2016/ifrs-16-leases/comment-letters-projects/ed-leases/#comment-letters [2018-11-20]
- IFRS.org (2018b). *Revised Exposure Draft and comment letters—Leases*. ifrs.org/projects/2016/ifrs-16-leases/comment-letters-projects/revised-ed-leases/#comment-letters [2018-11-20]
- Jacobsen, D. (2002). *Vad, hur och varför: Om metodval i företagsekonomi och andra samhällsvetenskapliga ämnen*. Lund: Studentlitteratur.
- Jamal, K. & Tan, H.-T. (2010). Joint Effects of Principles-Based versus Rules-Based Standards and Auditor Type in Constraining Financial Managers' Aggressive Reporting. *The Accounting Review*, 85: 1325-1346.
- Järvensivu & Törnroos (2010). Case study research with moderate constructionism: Conceptualization and practical illustration. *Industrial Marketing Management*. 39(1). S.100-108
- KPMG (2017a). *Leases: Top Differences between IFRS 16 and ASC 842*. kpmg-institutes.com/institutes/ifrs-institute/articles/2017/08/ifrs-16-asc-842-differences.html [2018-04-24]
- KPMG (2017b). *IFRS compared to US GAAP*. assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/xx/pdf/2017/12/ifrs-us-gaap-2017.pdf [2018-04-24]
- Leasing 101. (2010). *Comment Letter*.

http://eifrs.ifrs.org/eifrs/comment_letters//83/83_8777_WilliamBoscoLeasing101_0_ED201009_CL14Leaseing101.pdf [2018-11-18]

Lloyd's Banking Group. (2010). *Comment Letter*.

http://eifrs.ifrs.org/eifrs/comment_letters//83/83_9931_DavidJoyceLloydsBankingGroup_0_ED201009_CL390LloydsBankingGroupPlc.pdf [2018-11-18]

Manes-Rossi, F., Cohen, S., Caperchione, E. & Brusca, I. (2016). Harmonizing public sector accounting in Europe: thinking out of the box. *Public Money & Management*, 36(3): 189-196.

Marton, J., Lundqvist, P. & Pettersson, A.K. (2016). *IFRS – i teori och praktik* (4 uppl.). Stockholm: Sanoma utbildning.

Marton, J. (2016). *IFRS 16 Leases – Standarden där alla goda ting förenas?* Tidningen Balans. tidningenbalans.se/kronika/ifrs-16-leases-standarden-dar-alla-goda-ting-forenas/ [2018-03-29]

MASB (2013). *Comment Letter*.

http://eifrs.ifrs.org/eifrs/comment_letters//24/24_2451_MohammadFaizAzmiMalaysianAccountingStandardsBoard_0_CL_MASBEDonLeases_13Sept2013.pdf [2018-11-18]

Mellado, L. & Parte, L. (2014). Determinants of corporate lobbying intensity in the lease standard-setting process. *Revista de Contabilidad*, 20(2): 131-142.

Meyer, J.W. & Rowan, B. (1977). Institutionalized Organizations: Formal Structure as Myth and Ceremony. *American Journal of Sociology*, 83(2): 340-363.

Miller, P. & Rose, N. (1990). Governing Economic Societies. *Economy and Society*, 19(1): 1-31.

Morgan, R.G., Pointer, M.M. & Berg, G.G. (2015). FASB and IASB Harmonization of Leases. *Journal of Business and Economics*, 6(3): 455-459.

National Association of Chinese Shipowners. (2013). *Comment Letter*.

http://eifrs.ifrs.org/eifrs/comment_letters//24/24_10996_FrankFHLuNationalAssociationofChineseShipowners_0_ED201306_CL89NationalAssociationofChineseShipowners.pdf [2018-11-18]

NJCPA (2010). *Comment Letter*.

http://eifrs.ifrs.org/eifrs/comment_letters//83/83_9929_PaulaMYoungNewJerseySocietyofCertifiedPublicAccountantsNJCPA_0_ED201009_CL388NewJerseyCPAs.pdf [2018-11-18]

Nobes, C. & Parker, R. (2006). *Comparative International Accounting* (uppl 9). Edinburgh: Pearson Education Limited.

Nobes, C. & Parker, R. (2016). *Comparative International Accounting* (13 uppl.). New York: Pearson.

O'Malley, P., Weir, L., Shearing, C. (1997). *Governmentality, Criticism, Politics. Economy and Society*, 26(4): 501-17.

Petaibanlue, J., Walker, M. & Lee, E. (2015). When did analyst forecast accuracy benefit from increased cross-border comparability following IFRS adoption in the EU? *International Review of Financial Analysis*, 42(C): 278-291.

PwC (2017). *IFRS and US GAAP: Similarities and differences*.
pwc.com/us/en/cfodirect/publications/accounting-guides/ifrs-and-us-gaap-similarities-and-differences.html [2018-04-02]

Reinecker, L. & Jørgensen, P.S. (2014). *Att skriva en bra uppsats* (3. uppl.). Stockholm: Liber.

Rezaee, Z., Smith, L.M. & Szendi, J.Z. (2010). Convergence in accounting standards: Insights from academicians and practitioners. *Advances in Accounting*, 26(1): 142-154.

Rodrigues, L. & Craig, R. (2007). Assessing international accounting harmonization using Hegelian dialectic, isomorphism and Foucault. *Critical Perspectives on Accounting*, 18(6): 739-757.

Rose, N. & Miller, P. (1992). Political Power Beyond the State: Problematics of Government. *British Journal of Sociology*, 43(2): 173-205.

Smith, M. & Taffler, R.J. (2000). The chairman's statement: a content analysis of discretionary narrative disclosures. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 13(5): 624-646.

Svenska Bankföreningen. (2010). *Comment Letter*.
http://eifrs.ifrs.org/eifrs/comment_letters//83/83_8928_KerstinafJochnickSvenskaBankfrenin genTheSwedishBankersAssociationFinansbolagensForeningAssociationofSwedishFinanceHouses_0_ED201009_CL70SwedishBankersAssociation.pdf [2018-11-18]

Whittington, G. (2005). The adoption of International Accounting Standards in the European Union. *European Accounting Review*, 14(1): 127-153.

Wyatt, A.R. (1992). An Era of Harmonization. *Journal of International Financial Management & Accounting*, 4(1): 63-68.

Yingda International Leasing. (2010). *Comment Letter*.
http://eifrs.ifrs.org/eifrs/comment_letters//24/24_10998_XiaowenSunYingdaInternationalLeasingCoLtd_0_ED201306_CL93YingdaInternationalLeasingCoLtd.pdf [2018-11-18]

